

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкуренијски савет

R J E Š E N J E

**po Zahtjevu za pokretanje postupka Udruge potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“
Travnik protiv Općine Travnik i gospodarskog subjekta „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo**

**Sarajevo,
prosinac 2015. godine**

Broj: 05-26-2-037-49-II/14
Sarajevo, 22.12.2015. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine, na temelju članka 25. stavak (1) točka e), članka 42. stavak (1) točka a) i c), članka 48. stavak (1) točke a) i b), a u svezi s člankom 4. stavak (1) točke a), b), c) i e) i člankom 10. stavak (2) točke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), u postupku pokrenutom po Zahtjevu za pokretanje postupka Udruge potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik, Mali trg b.b., 72270 Travnik, protiv Općine Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik, i gospodarskog subjekta Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja postojanja zabranjenog konkurencijskog djelovanja, na 115. (stotinupetnaestoj) sjednici održanoj 22.12.2015. godine, donijelo je

R J E Š E N J E

1. Utvrđuje se da Općina Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik i gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, posebno odredbama članka 3. točke 5., 7., 8., 9. i 13. Sporazuma o ustupanju prava daljinskog grijanja grada Travnika, zaključenom dana 27.04.2006. godine, ograničavaju konkurenciju na tržištu isporuke toplotne energije u gradu Travniku kontrolom proizvodnje, tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja, i isti predstavlja zabranjeni sporazum, iz odredbi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
2. Smatraju se ništavim (ex lege) posebno odredbe članka 3. točke 5., 7., 8., 9. i 13. Sporazuma o ustupanju prava daljinskog grijanja grada Travnika, zaključenog dana 27.04.2006. godine, sukladno odredbama članka 4. stavak (2) Zakona o konkurenciji.
3. Nalaže se Općini Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik i gospodarskom subjektu Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo da odmah, a najkasnije u roku od 60 (šezdeset) dana od dana primitka ovoga Rješenja, usklade odredbe važećeg Sporazuma o ustupanju prava daljinskog grijanja grada Travnika, sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa točkom 1. i 2. izreke ovoga Rješenja, te da u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.
4. Odbija se zahtjev Udruge potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik, Mali trg b.b., 72270 Travnik, protiv Općine Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik i gospodarskog subjekta Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišne konkurencije, iz odredbi članka 4. stavak (1) točke a), c) i e) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
5. Izriče se novčana kazna Općini Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik, zbog kršenja odredbi članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, utvrđenog u točki 1. ovog Rješenja, u visini od 25.000,00 KM (dvadesetpettisuća KM), u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, koju je dužna platiti u roku od 15 (petnaest) dana od dana primitka ovoga Rješenja.

6. Utvrđuje se da je gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, zloupotrijebio vladajući položaj na tržištu isporuke toplotne energije u gradu Travniku, posebno odredbama čl. 23., 59., 63. i 70. Pravilnika o općim uvjetima za opskrbu toplotnom energijom gradskog područja Travnika broj: 529-10-KUS/13, te odredbama čl. 4., 26., 29., 31. i 34. Tarifnog Pravilnika za isporuku toplotne energije iz sustava daljinskog grijanja grada Travnika broj: 530-10-KUS/13, kao i posebno odredbama čl. 5., 10., 16. i 22. tipskih Ugovora o isporuci i korištenju toplotne energije, ograničavanjem tržišta ili tehničkog razvitka na štetu potrošača, te primjenom različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim strankama, kao i uvjetovanjem da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi nemaju sveze s predmetom sporazuma, sukladno odredbama članka 10. stavak (2) točke b), c) i d) Zakona o konkurenciji.
7. Zabranjuje se gospodarskom subjektu Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, svako daljnje djelovanje koje predstavlja utvrđenu zloupotrijebu vladajućeg položaja iz točke 6. ovoga Rješenja, a sukladno odredbi članka 11. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.
8. Nalaže se gospodarskom subjektu Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, da odmah, odnosno u roku od 60 (šezdeset) dana od dana primitka ovog Rješenja uskladi posebno odredbe čl. 23., 59., 63. i 70. Pravilnika o općim uvjetima za opskrbu toplotnom energijom gradskog područja Travnika broj: 529-10-KUS/13, te posebno odredbe čl. 4., 26., 29. i 31. Tarifnog Pravilnika za isporuku toplotne energije iz sustava daljinskog grijanja grada Travnika broj: 530-10-KUS/13, kao i odredbe čl. 5., 10., 16. i 22. Ugovora o isporuci i korištenju toplotne energije građanima, sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa točkom 6. ovoga Rješenja, te da u ostavljenom roku dostavi dokaze o izvršenju istih.
9. Izriče se novčana kazna gospodarskom subjektu Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, zbog kršenja odredbi iz članka 4. stavak (1) točke b) i e) Zakona o konkurenciji, utvrđene u točki 1. ovoga Rješenja, u visini od 21.000,00 KM (dvadestjednatisuća KM) sukladno odredbi članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, i zbog kršenja odredbi članka 10. stavak (2) točke b) i d) Zakona o konkurenciji, utvrđene u točki 6. ovoga Rješenja, u visini od 41.000,00 KM (četrdesetjednatisuća), sukladno odredbi članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, te ukupan iznos novčane kazne iznosi 62.000,00 KM (šezdesetdvjetisuće KM), koju je dužan platiti u roku od 15 (petnaest) dana od primitka ovoga Rješenja.
10. Odbija se zahtjev Udruge potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik, Mali trg b.b., 72270 Travnik, protiv gospodarskog subjekta Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, radi utvrđivanja zloupotrijebu vladajućeg položaja, iz odredbi članka 10. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, kao neutemeljen.
11. Ukoliko Općina Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik i gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo ne uplate izrečene novčane kazne u iz točki 5. i 9. u ostavljenom roku, iste će se naplatiti prisilnim putem, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka.

12. Obvezuju se gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, i Općina Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik, da solidarno isplate novčani iznos od 3.574,20 KM (tritisuće petstosedamdesetčetiri i 20/100) za troškove postupka odvjetniku Adisu Ribiću, Bosanska 42a, 72270 Travnik, opunomoćeniku Udruge potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik, Mali trg b.b., 72270 Travnik, u roku od 15 (petnaest) dana od dana primitka ovoga Rješenja.
13. Odbija se zahtjev za naknadom troškova postupka gospodarskom subjektu Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, kao neutemeljen.
14. Ovo Rješenje je konačno i bit će objavljeno u „Službenom glasniku BiH“, službenim glasilima entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

O b r a z l o ž e n j e

Udruga potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik, Mali trg b.b., 72270 Travnik, Bosna i Hercegovina je podnijela, putem opunomoćenika odvjetnika Adisa Ribića, Bosanska 42a, 72270 Travnik, (u daljnjem tekstu: Klub potrošača SB ili Podnositelj zahtjeva) Zahtjev za pokretanje postupka (u daljnjem tekstu: Zahtjev), zaprimljen dana 10.11.2014. godine pod brojem: 05-26-2-037-II/14, protiv Općine Travnik, Konatur bb, 72270 Travnik (u daljnjem tekstu: Općina Travnik) i gospodarskog subjekta Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo (u daljnjem tekstu: Unis Energetika), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u odredbama Sporazuma o ustupanju prava daljinskog grijanja grada Travnik (u daljnjem tekstu: Sporazum), zaključenog dana 27.04.2006. godine između Općine Travnik i gospodarskog subjekta Unis Energetika, iz članka 4. stavak (1) točke a), b), c) i e) Zakona o konkurenciji i utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika, iz odredbi članka 10. stavak (2) točke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji.

Podnositelj zahtjeva je dostavio dopunu Zahtjeva, dana 01.12.2014. godine podneskom broj: 05-26-2-037-1-II/14, dana 29.12.2014. godine podneskom broj: 05-26-2-037-2-II/14, dana 20.04.2015. godine podneskom broj: 05-26-2-037-3-II/14 i dana 18.05.2015. godine podneskom broj: 05-26-2-037-4-II/14.

Uvidom u podneseni Zahtjev Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je utvrdilo da je isti kompletan, u smislu članka 28. Zakona o konkurenciji, te je Podnositelju zahtjeva izdalo, dana 25.06.2015. godine pod brojem: 05-26-2-037-5-II/14, Potvrdu o primitku kompletnog i urednog Zahtjeva, u smislu članka 28. stavak (3) Zakona o konkurenciji.

1. Stranke u postupku

Stranke u postupku su Udruga potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“, Mali trg b.b., 72270 Travnik, Općina Travnik, Konatur b.b, 72270 Travnik, i gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo.

1.1. Podnositelj zahtjeva

1.1.1. Udruga potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik

Udruga potrošača „Klub potrošača Srednje Bosne“ Travnik je osnovano Odlukom o osnivanju broj: 01-01/10 od dana 29.11.2009. godine, a upisano Rješenjem broj: 04-05-7/2010 od dana 25.01.2010. godine, pod brojem 16 u knjizi 05, u Registar udruga koji vodi Ministarstvo pravosuđa i uprave Srednjobosanske županije, Travnik, čime je udruga stekla svojstvo pravne osobe. Statut Udruge potrošača SB je izrađen sukladno članku 14. Zakona o udrugama i fondacijama.

Udruga potrošača SB je registrirana za djelovanje na području Srednjobosanske županije, sa slijedećim ciljevima i zadacima: pravo na sigurnost roba i usluga, pravo na cjelovitu, istinitu i pravovremenu informaciju, pravo na izbor roba i usluga, pravo da se čuje glas potrošača, pravo na zadovoljavanje temeljnih životnih potreba, pravo na naknadu štete, pravo na obrazovanje, pravo na zdravi okoliš, iskorijevanje siromaštva, racionalno i učinkovito upravljanje, dostizanje socijalne pravednosti i poštivanje ljudskih prava i dostojanstva ljudske osobe i porodice, izgradnja uređenog socijalno-tržišnog i ekološki održivog gospodarstva, dostizanje zakonski uređene i učinkovite zaštite čovjekova okoliša, te zaštita i promocija domaće proizvodnje i domaćih proizvoda.

1.2. Protivne strane u postupku

1.2.1. Općina Travnik

Općina Travnik je općina Srednjobosanske županije i istu čine trideset i četiri mjesne zajednice. Općinsku upravu Općine Travnik sačinjavaju: načelnik, Općinsko vijeće, Općinska izborna komisija i Općinske službe. Načelnik Općine Travnik predstavlja izvršno tijelo Općine, dok Općinsko vijeće predstavlja zakonodavni i predstavnički organ građana, koji donosi općinske propise i druge akte u okviru prava i dužnosti, te obavlja i druge poslove sukladno ustavu, zakonu i statutu.

Ukupni godišnji budžet Općine Travnik:

Tablica 1.

R.b.	Godina	Ukupnan prihod (KM)
1.	2013.	7.984.442,00
2.	2012.	8.232.000,00

Izvor: podatci Općine Travnik

1.2.2. Gospodarski subjekt Unis Energetika

Gospodarski subjekt Društvo sa ograničenom odgovornošću „Unis Energetika“ d.o.o. Sarajevo, Zmaja od Bosne 14, 71000 Sarajevo, je upisan u sudski registar Općinskog suda u Sarajevu pod brojem: 65-01-0950-11 (stari broj: 1-22674) (JIB 4200408310001), osnovano dana 02.11.2000. godine, sa upisanim kapitalom od (..)*¹ KM, u kome 18 fizičkih osoba ima vlasničke udjele, a najveći vlasnički udjel od (..)*% u osnivačkom kapitalu ima fizička osoba Adil Pašić (direktor gospodarskog subjekta Unis Energetika), (..)*. Gospodarski subjekt Unis Energetika u stečajnom postupku (u 2006. godini) je preuzeo imovinu gospodarskog subjekta „JP Toplane – Travnik“, koja je bila u vlasništvu Općine Travnik.

¹ (..)* podaci predstavljaju poslovnu tajnu, u smislu članka 39. Zakona o konkurenciji

Pretežite djelatnosti gospodarskog subjekta Unis Energetika su proizvodnja i opskrba parom i toplom vodom (toplotna energija).

Ukupni godišnji prihodi gospodarskog subjekta Unis Energetika:

Tablica 2.

R.b.	Godina	Ukupnan prihod (KM)
1.	2013.	(..)**
2.	2012.	(..)**

Izvor: podatci gospodarskog subjekta Unis Energetika

2. Pravni okvir predmetnog postupka

Konkurencijsko vijeće je u tijeku postupka primijenilo odredbe Zakona o konkurenciji, Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o definiranju kategorija vladajućeg položaja („Službeni glasnik BiH“, br. 18/06 i 34/10), Odluke o skupnom izuzeću sporazuma između gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije („Službeni glasnik BiH“, broj 18/06), kao i odredbe Zakona o upravnom postupku („Službeni glasnik BiH“, br. 29/02, 12/04, 88/07, 93/09 i 41/13), u smislu članka 26. Zakona o konkurenciji.

Također, Konkurencijsko vijeće uzelo je u obzir odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 70/06), Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH („Službene novine SRBiH“, broj: 20/90), Zakona o komunalnoj djelatnosti Srednjobosanske županije („Službene novine SBK“, broj: 13/13), Odluke o komunalnom redu Općine Travnik („Službene novine Općine Travnik“, broj: 18/09), Zakona o principima lokalne samouprave u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj: 49/06), Zakona o održavanju zajedničkih dijelova zgrade i upravljanje zgradama („Službene novine KS“, broj: 21/04), Zakona o udrugama i fondacijama („Službene novine FBiH“, broj: 45/02), Zakona o komunalnim djelatnostima Županije Sarajevo („Službene novine KS“, broj: 31/04), Uredbe o općim uvjetima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije („Službene novine KS“, broj: 2/13), Odluke o usvajanju tarifnog sustava za isporuku toplotne energije Županije Sarajevo („Službene novine KS“, broj: 34/15), Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine („Službene glasnik BiH“, broj: 25/06), Pravilnika o općim uvjetima za opskrbu toplotnom energijom gradskog područja Travnika (Nadzorni odbor gospodarskog subjekta Unis Energetika je dana 30.09.2013 godine donio Odluku broj: 529-10-KUS/13) i Tarifnog Pravilnika za isporuku toplotne energije iz sustava daljinskog grijanja grada Travnika (Nadzorni odbor gospodarskog subjekta Unis Energetika je dana 30.09.2013 godine donio Odluku broj: 530-10-KUS/13.)

3. Postupak po Zahtjevu za pokretanje postupka

Podnositelj zahtjeva u bitnom je naveo slijedeće činjenice kao razlog za podnošenje Zahtjeva:

- da su gospodarski subjekt Unis Energetika i Općina Travnik zaključili, dana 27.04.2006. godine, Sporazum o ustupanju prava daljinskog grijanja Grada Travnika (u daljnjem tekstu: Sporazum) u kojem se, između ostalog, navodi:
 - da prema članku 3. točka 1., Općina Travnik daje isključivo pravo na daljinski sustav grijanja Grada Travnika gospodarskom subjektu Unis Energetika, što podrazumijeva opskrbu toplotnom energijom svih objekata kolektivnog stanovanja, ustanova, poslovnih prostora, privatnih stambenih jedinica i drugih objekata, te neometano održavanje vanjske

distributivne mreže izgrađene od izvora toplotne energije do sekundarnih toplotnih stanica uključujući iste;

- da gospodarski subjekt Unis Energetika, prema članku 3. točka 4., potpuno samostalno vodi politiku daljinskog grijanja grada i formiranja cijene usluge isporuke toplotne energije;
 - da se, prema članku 3. točka 5., Općina Travnik obavezala da Odlukom o komunalnom redu propiše obvezu priključenja na daljinski sustav grijanja svih potrošača toplotne energije koji imaju status javne ustanove ili gdje je državni kapital vladajući u strukturi kapitala;
 - da se, prema članku 3. točka 9., u slučaju dovođenja zemnog gasa na područje Općine Travnik isti ne može dovoditi u urbani dio naselja gdje egzistira daljinski sustav grijanja gradske toplane gospodarskog subjekta Unis Energetika ili na područje koje toplana ima plan da toplificira, odnosno razvede vrelovodnu mrežu;
 - da se, prema članku 3. točka 13., određuje da se izmjenama i dopunama Odluke o komunalnom redu zabrani deponovanje drva, uglja ili nekog drugog goriva na balkonima, stubištima, oko zgrada ili na zelenim površinama tamo gdje postoje instalacije gradske toplotne mreže.
- da je navedenim odredbama Sporazuma Općina Travnik dala isključivo pravo, odnosno omogućila monopolistički položaj na priključivanje i grijanje stanova /poslovnih prostora gospodarskom subjektu Unis Energetika, odnosno zabranila pravnim i fizičkim osobama korištenje alternativnih metoda za zagrijavanje, te dala pravo samostalnog određivanja uvjeta isporuke i cijene centralnog grijanja gospodarskom subjektu Unis Energetika;
 - da gospodarski subjekt Unis Energetika ima vladajući položaj, sukladno članku 9. stavak (1) i (2) Zakona o konkurenciji, obzirom da je jedini isporučilac toplotne energije u gradu Travniku, te da isti zlouporabljuje takav vladajući položaj, prema članku 10. stavak (2) točka a) Zakona o konkurenciji, nametanjem izravno ili neizravno nelojalne kupovne i prodajne cijene ili druge trgovinske uvjete kojima se ograničava konkurencija;
 - da se odredbama predmetnog Sporazuma u dijelovima grada Travnika, gdje gospodarski subjekt Unis Energetika pruža svoje usluge, zabranjuje dovođenje zemnog plina kao izvora energije za zagrijavanje stanova i poslovnih prostora, i na taj način se ograničava konkurencija i tehnički razvitak tržišta, odnosno izravno je ograničen ulazak drugih potencijalnih gospodarsskih subjekata na ovo mjerodavno tržište;
 - da su odredbama predmetnog Sporazuma sve javne ustanove - škole, bolnice i slično, prisiljene na korištenje usluge gospodarskog subjekta Unis Energetika, čak i u onim slučajevima kada u pojedinim školama postoji vlastiti sustav grijanja;
 - da je na temelju predmetnog Sporazuma donesen Pravilnik o općim i tehničkim uvjetima za snabdijevanje toplotnom energijom gradskog područja Travnik iz 2007. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2007. godine), na koje je Općinsko vijeće Travnik dalo svoju suglasnost i prema kojem nema naplate fiksnog troška od građana koji su isključeni sa sustava centralnog grijanja, kao i od onih koji koriste druge izvore energije za zagrijavanje svojih stanova;

- da gospodarski subjekt Unis Energetika samostalno formira cijenu usluga isporuke toplotne energije, što uključuje nezakonito određivanje i naplatu fiksnog troška za isključenje sa sustava centralnog grijanja, i da su te aktivnosti rezultirale velikim brojem tužbi građana Travnika, isključenih sa sustava centralnog grijanja, kao i onih građana koji nisu nikada bili priključeni na sustav centralnog grijanja, a moraju plaćati fiksni trošak gospodarskom subjektu Unis Energetika;
- da je, bez suglasnosti Općinskog vijeća Travnik, gospodarski subjekt Unis Energetika donio Pravilnik o općim i tehničkim uvjetima za snabdijevanje toplotnom energijom gradskog područja Travnik, dana 20.07.2009. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2009. godine), kao i Pravilnik o općim i tehničkim uvjetima za snabdijevanje toplotnom energijom gradskog područja Travnik, dana 30.09.2013. godine (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2013. godine), te Tarifni pravilnik za isporuku toplotne energije iz sustava daljinskog grijanja grada Travnik, dana 30.09.2013. godine (u daljnjem tekstu: Tarifni pravilnik 2013. godina);
- da je Općina Travnik, odnosno Normativno - pravni odbor Općine Travnik, dana 27.01.2012. godine, dao ocjenu da je isporuka toplotne energije djelatnost od društvenog interesa, i nije prihvatio niti dao suglasnost na izmjene i dopune općih i tehničkih uvjeta koje su utvrđene u Pravilniku iz 2009. godine gospodarskog subjekta Unis Energetika, te slijedom toga isti ne može biti na snazi niti proizvoditi pravno dejstvo za potrošače;
- da fiksni trošak, prema obrazloženju gospodarskog subjekta Unis Energetika, predstavlja trošak održavanja instalacija i da je nezakonito utvrđena naplata istog i u slučaju prestanka preuzimanja toplotne energije, što je utvrđeno u odredbama čl. 22., 75. i 77. Pravilnika iz 2009. godine, odnosno u odredbama čl. 23., 59. i 70. Pravilnika iz 2013. godine;
- da protiv građana i pravnih subjekata koji ne plaćaju fiksni trošak gospodarski subjekt Unis Energetika podnosi tužbe nadležnom sudu radi naplate, iako isti nemaju potpisan ugovor o pružanju usluga, što predstavlja kršenje odredbi članka 178. Odluke o komunalnom redu Općine Travnik i kršenje odredbi članka 33. Zakona o zaštiti potrošača Bosne i Hercegovine;
- da je fiksni trošak prvenstveno iznosio 40,0% stvarnog troška grijanja, a da je Odlukom o usvajanju cijene fiksnog dijela Nadzornog odbora gospodarskog subjekta Unis Energetika, od dana 05.07.2013. godine, fiksni trošak smanjen na 25,0% za fizičke i pravne osobe koja ne koriste toplotnu energiju sa sustava daljinskog grijanja u zgradama kolektivnog stanovanja u gradskom području Travnika;
- da gospodarski subjekt Unis Energetika u: „*Pozivima građanima koji ne preuzimju toplotnu energiju sa sustava daljinskog grijanja*“ i „*Obavijestima vlasnicima poslovnih prostora koji se nalaze u zgradama kolektivnog stanovanja u Travniku*“ prisiljava građane i vlasnike poslovnih prostora na priključivanje na sustav centralnog grijanja navodeći: „*u obvezi ste da koristite daljinski sustav grijanja za zagrijavanje stanova /poslovnih prostora i ne dozvoljava se uporaba bilo kojeg alternativnog izvora toplotne energije*“, istovremeno obavještavajući i vlasnike poslovnih prostora da: „*imaju pravo i obvezu da koriste toplotnu energiju iz daljinskog sustava grijanja*“;
- da je ocjenu zakonitosti naplate fiksnog troška donio Ustavni sud Republike Srpske, i to odlukama: Odluka broj: U-15/10 od dana 22.06.2011. godine, Odluka broj: U-32/11 od dana 31.10.2012. godine i Odluka broj: U-42/08 od dana 19.02.2010. godine, kojim je jasno obrazloženo da toplane u Republici Srpskoj nemaju pravo naplaćivati fiksni trošak jer ne postoji kategorija „*pasivni potrošač*“, te da je takva praksa suprotna odredbama o

komunalnim djelatnostima i Zakona o lokalnoj samoupravi Republike Srpske, kao i odredbama Ustava Republike Srpske, odnosno da toplana ne može samostalno donositi akte kojima obvezuje građane na plaćanje fiksnog troška;

- da gospodarski subjekt Unis Energetika ograničava tržište na štetu potrošača jer zabranjuje bilo koji alternativni izvor grijanja fizičkim i pravnim osobama, čime se potvrđuje zlouporaba vladajućeg položaja, iz odredbi članka 10. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji;
- da gospodarski subjekt Unis Energetika primjenjuje različite uvjete za potrošače prilikom pružanja iste usluge, čime stranke dovodi u neravnopravan i nepovoljan položaj - npr. u poslovnoj zgradi Bosanska – Dom armije b.b. Lamela, tuži odvjetnika Adisa Ribića, radi naplate fiksnog troška (iz razloga što zastupa građane pred Općinskim sudom u Travniku protiv gospodarskog subjekta Unis Energetika), a na istoj adresi (a bitno je istaknuti da na toj lokaciji nikad nije ni postojalo centralno grijanje) se nalaze kancelarije odvjetnika Adila Loze i Bekira Ferizovića i doktora Harisa Idrizbegovića, koji nisu tuženi od strane gospodarskog subjekta Unis Energetika iako isti ne plaćaju fiksni trošak, što predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja iz odredbi članka 10. stavak (2) točka c) Zakona o konkurenciji;
- da gospodarski subjekt Unis Energetika uvjetuje potrošače da prihvate dodatne uvjete pri zaključivanju ugovora, uzimajući u obzir da je u članku 17. Ugovora, zaključenom dana 01.11.2011. godine između gospodarskog subjekta Unis Energetika i fizičke osobe Dragana Mijića, navedeno da raskidom Ugovora korisnik i dalje ostaje u obvezi plaćanja fiksnog troška, što predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja iz odredbi članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji, jer se radi o zaključivanju ugovora kojim se druga strana uvjetuje da prihvati dodatne obveze koje prema trgovinskom običaju nisu u svezi sa predmetom takvog ugovora;
- da je gospodarski subjekt Unis Energetika građanima ponudio nove Ugovore o isporuci i korištenju toplotne energije, te da isti sadrže odredbe iz zaključenog Sporazuma sa Općinom Travnik, ističući posebno:
 - članak 5. ugovora koji predviđa da se korisnik usluge ne može izdvojiti iz toplifikacionog sustava bez suglasnosti davatelja usluge, a ko se izdvoji dužan je ubuduće redovno plaćati fiksne troškove sukladno Tarifnom pravilniku, što predstavlja očitu zlouporabu vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika;
 - članak 10. ugovora koji predviđa da su ugovorne strane suglasne da korekciju cijene za toplotnu energiju utvrđuje davatelj usluge uz suglasnost organa upravljanja gospodarskog subjekta Unis Energetika, te da je davatelj usluge dužan putem sredstava javnog informiranja obavijestiti korisnike o promjeni cijene toplotne energije bez njene primjene, dok će se novoutvrđena cijena primjenjivati bez posebne izmjene ovog ugovora i da ovo predstavlja mogućnost da gospodarski subjekt Unis Energetika povećava cijene bez ikakve suglasnosti od strane Općinskog vijeća Travnik ili bilo kojeg drugog organa, kao i bez izmjene ugovora i suglasnosti korisnika usluge, te da predstavlja očitu zlouporabu vladajućeg položaja od strane gospodarskog subjekta Unis Energetika;
 - da je članak 10. ugovora u izravnoj suprotnosti sa odredbama iz članka 19. st. (1) i (3) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, koje propisuju da cijenu i način plaćanja komunalnih usluga predlaže davatelj komunalne usluge, da će odnos cijena komunalnih proizvoda i usluga individualne komunalne potrošnje za kućanstva i pravne osobe odrediti svojim propisom općinsko vijeće, a da u praksi u novoponudjenim i dosadašnjim

ugovorima cijenu komunalne usluge utvrđuje pružatelj usluge, gospodarski subjekt Unis Energetika;

- članak 16. ugovora koji predviđa da je u slučaju privremenog isključenja iz sustava centralnog grijanja korisnik usluge obavezan plaćati fiksni trošak;
- članak 22. ugovora predviđa da se ugovor zaključuje na neodređeno vrijeme koji korisnik usluge ne može raskinuti, dok istovremeno davatelj usluge može jednostrano raskinuti isti, što predstavlja zlouporabu vladajućeg položaja.

Na temelju navedenog, Podnositelj zahtjeva smatra da odredbe Sporazuma, zaključenog između gospodarskog subjekta Unis Energetika i Općine Travnik, predstavljaju zabranjeni sporazum, iz članka 4. stavak (1) točke a), b), c) i e) Zakona o konkurenciji, te da gospodarski subjekt Unis Energetika svojim djelovanjem i donesenim pravnim aktima zlouporabljuje svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu Općine Travnik, iz članka 10. stavak (2) točka a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji i traži od Konkurencijskog vijeća donošenje odluke kojom će onemogućiti ovakvo daljnje djelovanje i poništi nezakoniti Sporazum.

Na temelju dostavljenih informacija i dokumentacije Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da nije moguće bez provedenog postupka utvrditi postojanje povrede Zakona o konkurenciji na koje Podnositelj zahtjeva ukazuje, te je donijelo, Zaključak o pokretanju postupka, dana 25.06.2015. godine pod brojem: 05-26-2-037-7-II/14 (u daljnjem tekstu: Zaključak) radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma u odredbama Sporazuma, zaključenog između Općine Travnik i gospodarskog subjekta Unis Energetika, iz članka 4. stavak (1) točke a), b), c) i e) Zakona o konkurenciji, i radi utvrđivanja postojanja zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika, iz članka 10. stavak (2) točke a), b), c) i d) Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je, sukladno članku 33. stavak (1) Zakona o konkurenciji, dostavilo dana 25.06.2015. godine, Zaključak i Zahtjev na očitovanje protivnim stranama u postupku, Općini Travnik (akt broj: 05-26-2-037-13-II/14) i gospodarskom subjektu Unis Energetika (akt broj: 05-26-2-037-11-II/14), te Klubu potrošača SB (akt broj: 05-26-2-037-13-II/14).

Konkurencijsko vijeće je zaprimilo, dana 15.07.2015. godine podneskom broj: 05-26-2-037-14-II/14, zahtjev Općine Travnik, zastupane od strane Općinskog pravobranilaštva Travnik, za produljenjem roka za izjašnjenje, odnosno dostavu odgovora na predmetni Zaključak, sukladno odredbama članka 33. stavak (4) Zakona o konkurenciji.

Također, gospodarski subjekt Unis Energetika dostavio je zahtjev za produljenjem roka za dostavu očitovanja na predmetni Zaključak i Zahtjev, sukladno odredbama članka 33. stavak (4) Zakona o konkurenciji, dana 15.07.2015. godine podneskom broj: 05-26-2-037-15-II/14.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da postoje opravdani razlozi za usvajanje naprijed navedenih zahtjeva, te je gospodarskom subjektu Unis Energetika i Općinskom pravobranilaštvu Travnik, odobrilo produljenje roka za dostavu očitovanja na predmetni Zaključak i Zahtjev (akt broj: 05-26-2-037-16-II/14 i akt broj: 05-26-2-037-17-II/14 od dana 15.07.2015. godine).

Općinsko pravobranilaštvo Travnik, zastupajući Općinu Travnik u predmetnom postupku, u očitovanju na Zaključak i Zahtjev, zaprimljenom dana 03.08.2015. godine, podneskom pod brojem: 05-26-2-037-18-II/14, u bitnom navodi slijedeće:

- da je člankom 2. Zakona o komunalnoj djelatnosti FBiH, odnosno Zakonom o komunalnoj djelatnosti SBK, propisano da je djelatnost proizvodnja i isporuke toplote (obuhvata proizvodnju i distribuciju pare i tople vode za grijanje i druge svrhe) od posebnog društvenog interesa;
- da je u članku 8. stavak (1) Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH propisano da jedinica lokalne samouprave ima vlastite nadležnosti, i da ima pravo baviti se svim pitanjima od lokalnog značaja koja nisu isključena iz njene nadležnosti, niti dodijeljena u nadležnost nekim drugim vlastima, te da su u stavku (3) navedenog članka taksativno nabrojane djelatnosti od lokalnog značaja za koje je nadležna jedinica lokalne samouprave (općina), među koje spada i proizvodnja i isporuka toplotne energije;
- da je Odlukom o komunalnom redu Općine Travnik uređen komunalni red u oblasti usluge i isporuke toplotne energije (čl. 171. do 187.), te da je na temelju naprijed navedenih propisa i ovlaštenja Općine Travnik, gospodarski subjekt Unis Energetika (u stečajnom postupku preuzeo gospodarski subjekt JP Toplane - Travnik), zaključio 2006. godine predmetni Sporazum, kojim su regulirana pitanja isporuke i naplate toplotne energije za područje grada Travnika, bez narušavanja tržišne konkurencije jer u to vrijeme nije bilo konkurenata za navedenu djelatnost;
- da su ovim Sporazumom kriteriji za naplatu toplotne energije od krajnjih korisnika - kupaca jasno definirani i nema razlike između pojedinih korisnika, te da tako uređen sustav funkcioniranja isporuke toplotne energije ne dovodi u pitanje njegovu opravdanost;
- da Sporazum doprinosi sustavnom uređenju i distribuciji toplotne energije na području grada Travnika, pri čemu krajnjim kupcima - potrošačima omogućava učinkovit način grijanja;
- da je Općina Travnik kao strana u Sporazumu, preko svojih organa sudjelovala u donošenju unutrašnjih pravnih akata - Pravilnika o općim i tehničkim uvjetima za opskrbu toplotnom energijom gradskog područja Travnika i Tarifnog pravilnika za isporuku toplotne energije;
- da gospodarski subjekt Unis Energetika, kao isporučitelj toplotne energije na području grada Travnika, opravdano naplaćuje fiksni trošak, čija je visina realna u tržišnoj ekonomiji;
- da Sporazum ispunjava uvjete iz članka 4. stavak (3) Zakona o konkurenciji, te ispunjava uvjete za primjenu odredbe članka 4. Odluke o skupnom izuzeću sporazuma između gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje, odnosno distribucije.

Na temelju navedenog, Općina Travnik negira opravdanost podnesenog Zahtjeva jer Sporazum nema za cilj sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje konkurencije na tržištu isporuke toplotne energije, te slijedom toga nisu ispunjeni uvjeti iz odredbi članka 4. stavak (1) točke a), b) c) i e) Zakona o konkurenciji i predlaže Konkurencijskom vijeću donošenje rješenja kojim se utvrđuje da zaključenim Sporazumom nije prekršen zakon.

Gospodarski subjekt Unis Energetika, u očitovanju na predmetni Zaključak i Zahtjev, zaprimljenom dana 07.08.2015. godine pod brojem: 05-26-2-037-19-II/14, u bitnom navodi sljedeće:

- da su u stečajnom postupku, u 2006. godini, preuzeli gospodarski subjekt „JP Toplane - Travnik“, te potpisali kupoprodajni ugovor kojim „...prodavatelj (Općina Travnik) prodaje

sva nekretnine i prava po osnovu postavljenih instalacija koje služe za usluge distribuciju toplotne energije do krajnjih korisnika“;

- da prava i obveze koje proističu iz prodatih - kupljenih nekretnina uključuju grijanje stambenih jedinica 2575 u 65 stambenih objekata koji su već bili priključeni na energetski izvor, te izgradnja kotlovnice izvora snage 43MW, sa odgovarajućom distributivnom mrežom i podstanicama;
- da su temeljni razlozi za zaključivanje ovog Sporazuma bili osposobljavanje sustava daljinskog grijanja u gradu Travniku, uvođenje upravitelja u stambenim zgradama, toplinsko saniranje zgrada oštećenih tijekom rata radi dobivanja što povoljnijeg koeficijenta energetske učinkovitosti, da Općina Travnik obvezno obezbijedi da svi novi objekti u gradu Travniku budu priključeni na sustav daljinskog grijanja pod uvjetima koje im propiše gospodarski subjekt Unis Energetika, te da su stambene i poslovne jedinice projektirane i napravljene da se mogu obvezno grijati samo putem sustava daljinskog grijanja;
- da Općina Travnik nije gospodarski subjekt, te se odredbe članka 4. Zakona o konkurenciji ne mogu odnositi na istu, jer navedeni članak propisuje: *„da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajedničko djelovanje, izričiti ili prešutni dogovori gospodarskih subjekata kao i odluke udruga gospodarskih subjekata, koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje ili narušavanje tržišne konkurencije...“;*
- da prema Odluci o definiranju kategorije vladajućeg položaja, nije sporno da gospodarski subjekt Unis Energetika ima vladajući položaj zbog djelatnosti kojom se bavi, ali se ne može optužiti za zlouporabu svog vladajućeg položaja na tržištu, jer aktivnosti gospodarskog subjekta Unis Energetika nisu pokazale niti jedan element zlouporabe;
- da je *održavanje sustava izraženo kroz fiksni trošak grijanja i da obuhvata amortizaciju, tekuće i preventivno održavanje, lične dohotke uposlenika, pristojbe i komunalne naknade*, a kako se radi o velikom postrojenju, isti u ukupnoj cijeni iznosi 40,0%, dok je fiksni trošak u Zenici, Tuzli i Kaknju niži, i iznosi 10,0-17,0% ukupnog mjesečnog iznosa cijene grijanja, jer navedeni nemaju velika postrojenja i koriste otpadnu energiju;
- da se također u Republici Austriji, Republici Sloveniji, Republici Hrvatskoj i Republici Srbiji primjenjuju pojedinačne cijene koštanja isporuke toplotne energije (grijanja) koja sadrži fiksni i varijabilni dio;
- da je Institut za energetiku u više navrata vještačio i mjerio temperature pojedinih prostora u zgradama kolektivnog stanovanja, u kojima su isključeni radijatori, te su utvrdili da se isti zagrijavaju na temperaturu od 12 do 15°C i od energije preuzete od susjednih stanova koji se griju;
- da se na temelju navedenih razloga zgrada kolektivnog stanovanja tretira kao energetska cjelina, a shodno Zakonu o održavanju zajedničkih dijelova zgrade i upravljanje zgradama KS, te se na temelju Odluke o kućnom redu u stambenim zgradama KS propisuje da se: *„stanar ne može trajno odspojiti sa sustava daljinskog grijanja bez suglasnosti ostalih stanara čija ukupna površina stambenog prostora prelazi 51,0%...“*, te da je ovo definirano i člankom 23. stavak 2. Uredbe o općim uslovima za proizvodnju, isporuku i korištenje toplotne energije KS i Zakonom o komunalnoj djelatnosti KS (da se stan ili poslovni prostor ne može odspojiti sa sustava centralnog grijanja iz tehničkih, higijenskih, pravnih, ekonomsko-financijskih i urbanističko-građevinskih razloga);

- da je člankom 17. stavak (3) Zakona o komunalnim djelatnostima KS i člankom 13. stavak (4) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, regulirano da: *„korisnik ne može otkazati korištenje komunalne usluge ako to tehničke mogućnosti ne dozvoljavaju, odnosno ako bi se tim ugrozila kvaliteta korištenja i standard drugih korisnika, te ako bi se time negativno utjecalo na okoliš.“*
- da je vlasnik stana ili poslovnog prostora u zgradi kolektivnog stanovanja u Općini Travnik bio obavezan već kod njegove izgradnje i useljavanja na korištenje uvezati se u sustav toplotne energije, te da su kolektivna prava iznad prava pojedinaca na temelju čega je proglašena ova usluga, kao i gospodarski subjekt Unis Energetika od posebnog interesa za lokalnu zajednicu;
- da niti Ustav Bosne i Hercegovine, niti Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda ne propisuju da građani koriste alternativni način grijanja u zgradama kao energetske cjelinama, te da prihvataju sva rješenja pronađena u zemljama Europske unije;
- da je netočna tvrdnja da je Općina Travnik prihvatila uvjete gospodarskog subjekta Unis Energetika da se zemni plin neće dovoditi u urbana područja grada Travnika obzirom da se plin može dovoditi u svaki dio grada ako ima investora, pa tako i u zgrade kolektivnog stanovanja ako postoji mogućnost financiranja prilagođavanja zgrade potrošnji plina i ukoliko se svi korisnici izjasne za takvu opciju;
- da je odredbom članka 19. stavak 8. Zakona o komunalnoj djelatnosti SBK definirano da: *„ako tijelo (Općinsko vijeće) utvrdi nižu cijenu usluge od ekonomske cijene korištenja ili je ne uskladi sa cijenom rasta cijena, onda je to tijelo davatelju usluga obvezno nadoknaditi razliku sredstava.“*, ali da niti jedno Općinsko vijeće Travnika od 2006. godine nije uspjelo obezbijediti „planska sredstva“ u budžetu za ovu namjenu;
- da Općina Travnik nema pravo na određivanje cijene grijanja u gradu Travniku, i da nije točna tvrdnja Podnositelja zahtjeva da je cijena usluge grijanja u gradu Travniku najveća u odnosu na ostale gradove Bosne i Hercegovine i regiona, jer usporedba pokazuje da je cijena grijanja u gradu Travniku jedna od najnižih;
- da je monopolska pozicija gospodarskog subjekta Unis Energetike rezultat nedostatka konkurencije, i da niti jedna odredba Sporazuma ne zabranjuje izgradnju nove kotlovnice i novog cjevovoda i dovođenja toplotne energije do potrošača, a da je jedini uvjet (u Sporazumu) gospodarskog subjekta Unis Energetika da se ne smiju dirati njihove instalacije;
- da su Stranka za BiH, Klub potrošača SB i odvjetnik Adis Ribić, dana 08.10.2014. godine, podnijeli tužbu Općinskom sudu u Travniku protiv Općine Travnik i gospodarskog subjekta Unis Energetika, radi utvrđivanja ništavosti predmetnog Sporazuma, te da je sudski postupak vođen kod Općinskog suda u Travniku, koji je zaključen dana 30.01.2015. godine;
- da je tvrdnja da su sve sporne odredbe Sporazuma protivne Zakonu o obligacionim odnosima netočna, jer je gospodarski subjekt Unis Energetika ispunio sve svoje obveze prema korisnicima, sukladno članku 142. stavak 2. Zakona o obligacionim odnosima, a posebno u svezi ugovora jer se radi o ugovoru po pristupu na temelju učinjene generalne i permanentne ponude, i da je nakon prihvatanja zaključen istovrsan ugovor sa neograničenim brojem lica u obliku općih uvjeta poslovanja (Presuda Vrhovnog suda FBiH, broj: 070-0-Rev-06-001370 od dana 09.10.2007. godine);
- da sve odluke Županijskog suda Novi Travnik potvrđuju pravo gospodarskog subjekta Unis Energetika da fakturira „fiksni dio/trošak“ cijene toplotne energije potrošačima čiji su

radijatori privremeno isključeni sa sustava (Presuda Kantonalnog suda Novi Travnik, broj: 51 0 Mal 055006 12 GŽ od dana 26.06.2013. godine);

- da je u presudi Općinskog suda u Travniku, broj: 51 0 Mal 086581 14 Mal od dana 26.06.2015. godine, presudi Županijskog suda Novi Travnik, broj: 51 Mal 055006 12 GŽ od dana 26.06.2013. godine, Rješenju Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: 51 0 Mal 054703 13 Rev od dana 01.04.2014. godine i Odluci o dopustivosti Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj: AP-4497/13 od dana 06.10.2014. godine potvrđeno da Sporazum ne krši odredbe važećih zakona;
- da je 2011. godine održan sastanak sa udrugama i nevladinim organizacijama u Travniku, na kojima je prisustvovao i Klub potrošača SB, i koji tada nije imao nikakvih primjedbi na rad gospodarskog subjekta Unis Energetika;
- da je tijekom siječnja 2014. godine Općinsko vijeće Travnik imenovalo povjerenstvo sa zadatkom da analizira postojeći Sporazum i napravi izmjene, te da je napravljen prijedlog novog Sporazuma koji još nije razmatralo Općinsko vijeće Travnik.

Konkurencijsko vijeće je Podnositelju zahtjeva dostavilo, dana 17.07.2015. godine aktom broj: 05-26-2-037-20-II/14, zaprimljene odgovore na Zaključak i Zahtjev, na koje je isti dostavio odgovor, dana 20.08.2015. godine aktom pod brojem: 05-26-2-037-21-II/14, navodeći:

- da je pravo na izbor načina zagrijavanja stanova/poslovnih prostora temeljno pravo potrošača, a da je Sporazumom takav izbor onemogućen jer je zabranjeno alternativno grijanje (uključujući zabranu dovođenja i grijanja plinom);
- da gospodarski subjekt Unis Energetika koristi svoj monopolni položaj na mjerodavnom tržištu, te da gospodarski subjekt Unis Energetika fakturira fiksni trošak pravnim i fizičkim osobama isključenim sa sustava isporuke toplotne energije, što je rezultat samostalnog vođenja politike cijena grijanja (bez odobravanja Općinskog vijeća Travnik), što je rezultiralo velikim brojem tužbi nadležnom sudu protiv pravnih i fizičkih osoba na ime neplaćanja fiksnog troška.

Tijekom postupka, Konkurencijsko vijeće je donijelo, sukladno članku 41. stavak (2) Zakona o konkurenciji, Zaključak o produljenju roka za donošenje rješenja, dana 13.10.2015. godine broj: 05-26-2-037-34-II/14, obzirom da je prema stanju spisa procijenilo da neće biti u mogućnosti donijeti konačno rješenje, u rokovima propisanim člankom 41. stavak (2) točke a) i c) Zakona o konkurenciji, jer je za utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjenu dokaza bilo neophodno prikupiti dodatne podatke i dokumentaciju, te izvršiti analize istih.

Zaključak o produljenju roka za donošenje rješenja je dostavljen strankama u postupku dana 13.10.2015. godine (Općini Travnik aktom broj: 05-26-2-037-35-II/14, Klubu potrošača SB aktom broj: 05-26-2-037-36-II/14 i gospodarskom subjektu Unis Energetika aktom broj: 05-26-2-037-37-II/14), sa zahtjevom za dodatnim podacima, koje je Klub potrošača SB dostavio podneskom broj: 05-26-2-037-41-II/14 dana 20.10.2015. godine i podneskom broj: 05-26-2-037-46-II/14 dana 30.10.2015. godine, a gospodarski subjekt Unis Energetika dostavio podneskom broj: 05-26-2-037-45-II/14 dana 27.10.2015. godine.

4. Mjerodavno tržište

Mjerodavno tržište, u smislu članka 3. Zakona o konkurenciji, te čl. 4. i 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, čini tržište određenih proizvoda/usluga koji su predmet obavljanja djelatnosti na određenom zemljopisnom tržištu.

Prema odredbi članka 4. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno tržište proizvoda obuhvata sve proizvode i/ili usluge koje potrošači smatraju međusobno zamjenjivim s obzirom na njihove bitne značajke, kvalitetu, namjenu, cijenu ili način uporabe.

Prema odredbi članka 5. Odluke o utvrđivanju mjerodavnog tržišta, mjerodavno zemljopisno tržište obuhvata cjelokupan ili značajan dio teritorija Bosne i Hercegovine na kojem gospodarski subjekti djeluju u prodaji i/ili kupovini mjerodavne usluge pod jednakim ili dovoljno ujednačenim uvjetima i koji to tržište bitno razlikuju od uvjeta konkurencije na susjednim zemljopisnim tržištima.

Mjerodavno tržište proizvoda je utvrđeno tržište isporuke toplotne energije.

Mjerodavnim tržištem u zemljopisnom smislu je utvrđeno područje grada Travnika, jer se predmetni Sporazumu odnosi na daljinski sustav isporuke toplotne energije u gradu Travniku.

Isporuka toplotne energije predstavlja komunalnu djelatnost individualne komunalne potrošnje i od javnog interesa, i odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, u članku 4. stavak (4) utvrđuju da *„...opskrba toplotnom energijom su poslovi proizvodnje i distribucije pare, vrele vode, tople vode i sanitarne tople vode mrežom do podstanice korisnika, uključujući i podstanicu, odnosno glavni zaporni ventil koji je ispred objekta ili u objektu, kao i zajednički mjerni instrument utroška toplotne energije u objektu kolektivnog i individualnog stanovanja“*.

Slijedom navedenog, mjerodavno tržište predmetnog postupka je tržište isporuke toplotne energije na području grada Travnika.

5. Usmena rasprava

Budući da se u postupku radi o strankama sa suprotnim interesima, Konkurencijsko vijeće, sukladno članku 39. Zakona o konkurenciji, je obvezno održati usmenu raspravu na kojoj se zastupnicima (opunomoćenicima) stranaka u postupku omogućava izvođenje novih materijalnih dokaza.

Konkurencijsko vijeće je uputilo pozive za usmenu raspravu strankama u postupku, zakazanu za dan 23.09.2015. godine, gospodarskom subjektu Unis Energetika (aktom broj: 05-26-2-037-22-II/14 dana 28.08.2015. godine), Općini Travnik (aktom broj: 05-26-2-037-24-II/14 dana 28.08.2015. godine) i Podnositelju zahtjeva (aktom broj: 05-26-2-037-23-II/14 dana 28.08.2015. godine).

Općinsko pravobranilaštvo Travnik, kao zakonski zastupnik Općine Travnik, je obavijestilo Konkurencijsko vijeće, podneskom broj: 05-26-2-037-25-II/14 od dana 23.09.2015. godine, da nije u mogućnosti prisustvovati zakazanoj usmenoj raspravi, te je zatražilo odgodu iste.

Konkurencijsko vijeće (Voditelj predmetnog postupka), na usmenoj raspravi na dan 23.09.2015. godine, uz prisustvo opunomoćenika i zakonskog zastupnika Podnositelja zahtjeva, te ovlaštenog opunomoćenika i zakonskog zastupnika gospodarskog subjekta Unis Energetika, je konstatiralo da

istoj nije pristupio predstavnik Općinskog pravobranilaštva Travnik u ime Općine Travnik, te je ista odgođena i nova zakazana za dan 01.10.2015. godine (Zapisnik sa usmene rasprave - akt broj: 05-26-2-037-29-II/14).

Pozivi za odgođenu usmenu raspravu su upućeni Općinskom pravobranilaštvu Travnik, aktom broj: 05-26-2-037-26-II/14 od dana 23.09.2015. godine, te uručeni opunomoćniku Kluba potrošača SB, aktom broj: 05-26-2-037-27-II/14 od dana 23.09.2015. godine i opunomoćeniku gospodarskog subjekta Unis Energetika, aktom broj: 05-26-2-037-28-II/14 od dana 23.09.2015. godine.

Usmena rasprava je održana dana 01.10.2015. godine, na kojoj su prisustvovali odvjetnik Adis Ribić, ovlašteni opunomoćnik Kluba potrošača SB i Nevzudin Vihirić, predsjednik Kluba potrošača SB, odvjetnik Feđad Začiragić, ovlašteni opunomoćnik gospodarskog subjekta Unis Energetika i Adil Pašić, direktor gospodarskog subjekta Unis Energetika, te ispred Općine Travnik, Nadžida Terzić, pravobraniteljica Općinskog pravobranilaštva Travnik.

Opunomoćnik Podnosioca zahtjeva je istakao da ostaje pri navodima iz Zahtjeva, kao i općinska pravobraniteljica Općine Travnik i opunomoćnik gospodarskog subjekta Unis Energetika koji su izjavili da u cjelosti ostaju kod navoda iz očitovanja na Zaključak i Zahtjev (Zapisnik sa usmene rasprave - akt broj: 05-26-2-037-31-II/14).

6. Prikupljanje podataka od trećih osoba

U tijeku postupka radi utvrđivanja svih mjerodavnih činjenica, u smislu članka 35. stavak (1) točke a) i c) Zakona, Konkurencijsko vijeće je prikupljalo podatke i dokumentaciju i od drugih tijela /institucija koje nisu stranke u postupku.

Konkurencijsko vijeće je, dana 15.10.2015. godine, uputilo Zahtjeve za dostavu podataka (da li se naplaćuje fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja iz snabdijevanja nekom komunalnom uslugom) gospodarskim subjektima: JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo, Vilsonovo šetalište 15, 71000 Sarajevo - aktom broj: 05-26-2-037-38-II/14, KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo, Muhameda efendije Pandže 4, 71000 Sarajevo - aktom broj: 05-26-2-037-39-II/14 i KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo, Jaroslava Černija 8, 71000 Sarajevo - aktom broj: 05-26-2-037-40-II/14.

Dana 26.10.2015. godine, zaprimljen je podnesak gospodarskog subjekta KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o., Sarajevo pod brojem: 05-26-2-037-42-II/14 i podnesak gospodarskog subjekta JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d., Sarajevo, pod brojem: 05-26-2-037-43-II/14, te dana 27.10.2015. godine podnesak gospodarskog subjekta KJKP Sarajevogasa d.o.o. Sarajevo, pod brojem: 05-26-2-037-44-II/14.

7. Utvrđivanje činjeničnog stanja i ocjena dokaza

Nakon sagledavanja svih mjerodavnih činjenica, dokaza i dokumentacije dostavljene od stranaka u postupku, kao i podataka kojima raspolaže Konkurencijsko vijeće, utvrđeno je sljedeće:

7.1. Zabranjeni sporazum gospodarskog subjekta Unis Energetika i Općine Travnik

Općina Travnik i gospodarski subjekt Unis Energetika su zaključili Sporazum, dana 27.04.2006. godine, nakon što je Općinsko vijeće Travnik na sjednici održanoj dana 26.04.2006. godine usvojilo Odluku o prihvatanju Sporazuma (broj: OV-101-02-357/06). Odredbe Sporazuma daju

gospodarskom subjektu Unis Energetika isključivo pravo na isporuku toplotne energije kroz daljinski sustav grijanja na području grada Travnika na period od 30 godina (propisano točkom 2. Odluke o prihvatanju Sporazuma).

Odredbe članka 4. stavak (1) Zakona o konkurenciji utvrđuju da su zabranjeni sporazumi, ugovori, pojedine odredbe sporazuma ili ugovora, zajednička djelovanja i prešutni dogovori gospodarskih subjekta, kao i odluke i drugi akti gospodarskih subjekata koji za cilj i posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu Bosne i Hercegovine.

Konkurencijsko vijeće je, u smislu odredbi Zakona o konkurenciji, posebno analiziralo:

I. Odredbu članka 3. točka 9. Sporazuma, u kojoj se navodi „...*da se u slučaju dovođenja zemnog plina na područje Općine Travnik isti ne može dovoditi u urbani dio naselja gdje egzistira daljinski sustav grijanja gradske toplane ili na područje za koja ima plan da toplificira odnosno razvede vrelovodnu mrežu.*“

Navedenom odredbom se Općina Travnik dugoročno obvezuje (Sporazum je zaključen na 30 godina) da neće omogućiti dovođenje zemnog plina u urbani dio naselja Općine Travnik, gdje gospodarski subjekt Unis Energetika sada ima daljinski sustav grijanja, i tamo gdje ima dugoročne planove da toplificira i razvede toplovodnu mrežu u gradu Travniku. Na ovaj način neosporno i isključivo se pogoduje poslovnom djelovanju gospodarskog subjekta Unis Energetika, a to istovremeno znači da će mjerodavno tržište grada Travnik ostati dugoročno zatvoreno za ulazak potencijalne konkurencije, dobavljača ili distributera zemnog plina, jer nemaju pravo niti mogućnost slobodnog pristupa tržištu kroz izgradnju infrastrukture, što ima za posljedicu dugoročno ograničavanje i narušavanje tržišne konkurencije. Ova odredba Sporazuma ima i dugoročno negativne učinke i posljedice za sve potrošače jer nemaju mogućnost slobodnog izbora alternativnog energenta za grijanje stanova ili poslovnih prostora. Nadalje, ovom odredbom Sporazuma se onemogućava i korištenje zemnog plina kao ekološki najprihvatljivijeg energenta za grijanje ili proizvodnju toplotne energije za zagrijavanje.

Navedena zabrana utvrđena u predmetnom Sporazumu rezultirala je da do danas, odnosno gotovo desetak godina od zaključivanja istog, nema planova i nisu pokrenute nikakve aktivnosti na izgradnji infrastrukture za dovođenje zemnog plina u općinu/grad Travnik, što bi, kao što je već navedeno, omogućilo, između ostalog, i alternativne energente za zagrijavanje stanova/poslovnih prostora.

Također, nisu točni navodi privrednog subjekta Unis Energetika iz očitovanja (podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14) na Zaključak i Zahtjev u kome se navodi: „...*da niti jedna odredba Sporazuma ne zabranjuje izgradnju nove kotlovnice i novog cjevovoda i dovođenja toplotne energije do potrošača, a da je jedini uvjet gospodarskog subjekta Unis Energetika (u Sporazumu) da se ne smiju dirati njihove instalacije*“, a to potvrđuje i odredba članka 3. stavak 1. Sporazuma, koja glasi: „*da je isključivo pravo na daljinski sustav grijanja grada Travnika dano poduzeću Unis Energetika...a to podrazumijeva opskrbu toplotnom energijom svih objekata kolektivnog stanovanja, ustanova, poslovnih prostora, privatnih stambenih jedinica i dr. kao i neometano održavanje vanjske distribucije mreže izgrađene od izvora toplotne energije do sekundarnih toplotnih podstanica uključujući iste*“.

Nadalje, u zapisniku sa zajedničkog sastanka Kolegija Općinskog vijeća Travnik sa predstavnicima gospodarskog subjekta Unis Energetika (dokaz – zapisnik s tog sastanka broj: 01-1-01-3-3-382/14-3 od dana 01.12.2014. godine) dostavljenom uz očitovanje na Zaključak i Zahtjev gospodarskog subjekta Unis Energetika (podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14) se navodi:

„...da Unis Energetika pristaje da se uvede plin, ali samo za potrebe kućanstva, a ne za zagrijavanje stanova kolektivnog smještaja i poslovnih prostora, jer bi time bio ugrožen sustav daljinskog grijanja.. Unis Energetika traži da plin ne uvede u zgrade kolektivnog smještaja..“ čime navedeno neosporno potvrđuje da se i nakon gotovo deset godina od stupanja na snagu predmetnog Sporazuma sudionici (potpisnici) Sporazuma i dalje sudjeluju u nezakonitim konkurencijskim djelovanjima i zabranjenim dogovorima, te se na taj način zadržavaju administrativne zabrane i značajna ograničenja u izgradnji infrastrukture za dovođenje zemnog plina, što znači da se i dalje pogoduje gospodarskom subjektu Unis Energetika, dok se drugim potencijalnim konkurentima - gospodarskim subjektima zabranjuje čak i mogućnost, odnosno pravo pristupa na tržište.

Na temelju navedenog, neosporno je da ova odredba Sporazuma *de facto* i *de jure* sprječava, ograničava i kontroliše proizvodnju, tržište i tehnički razvitak i investicije, te predstavlja kršenje odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

II. Odredbu članka 3. točka 7. Sporazuma, u kojoj se navodi da Općina Travnik: „*delegira stručnu osobu koja će biti informirana od strane predstavnika distributera o načinu određivanja cijena grijanja 1m2 stambenog ili 1m3 poslovnog prostora a za one potrošače koji posjeduju ispravno i atestirano mjerilo toplotne energije cijenu 1kWh toplotne energije i fiksnog troška u KM vezanih za angažovanu snagu u kW*“.

Navedena odredba daje isključivo pravo gospodarskom subjektu Unis Energetika da određuje cijene isporuke toplotne energije (grijanja) stambenog ili poslovnog prostora, kao i fiksnog troška bez konzultacija ili davanja suglasnosti Općinskog vijeća Travnik. Naime, ovom odredbom Sporazuma gospodarskom subjektu Unis Energetika, dat je vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, kao i *de facto* pravo i mogućnost samostalnog utvrđivanja cijena grijanja poslovnih i stambenih prostora u gradu Travniku, a jedinu obvezu ima da samo informira stručno lice (delegata) odabrano od strane Općinskog vijeća Travnik.

Ovom odredbom prekršene su odredbe npr. članka 21. stavak (1) Zakona o komunalnim djelatnostima SRBiH (koji je bio na snazi u vrijeme zaključivanja Sporazuma – glasi „...*Visinu cijene i način plaćanja komunalne usluge određuje davatelj komunalne usluge uz prethodnu suglasnost općinskog vijeća, a stavak (2) ovog Zakona je utvrdio što sadrži zahtjev za suglasnost općinskog vijeća na cijenu komunalne usluge..*“), i odredbe čl. 10., 11. i 19. Zakona o komunalnoj djelatnosti SBK, kojima su definirane nadležnosti Općinskog vijeća Travnik u načinu utvrđivanju cijena usluga grijanja (član 10. stav (1) tačke d), f) i g) – „...*da se cijene komunalnih usluga formiraju prema kalkulativnim parametrima koje će usvojiti općinsko vijeće; utvrditi normative rada i utroška materijalnih sredstava te omogućiti nadležnim organima njihovu kontrolu prema propisima koje će donijeti općinsko vijeće; primjenjivati tarifni sustav, koji će donijeti općinsko vijeće, koji će biti temelj za naplatu usluga*“, kao i odredba članka 19. stavak (1) Zakon o komunalnim uslugama SBK: „*Cijenu i način plaćanja komunalne usluge predlaže davatelj komunalne usluge, na osnovu detaljne kalkulacije, a sukladno odredbama članova 10., 11. i 12. ovoga zakona, koju daje općinsko vijeće*)“.

Ovom odredbom Sporazuma Općina Travnik je neovlašteno prenijela ovlasti na gospodarski subjekt Unis Energetika da neutemeljeno samostalno formira cijene usluga grijanja, odnosno bez utvrđenih ograničenja i kontrole (konzultacija ili davanje suglasnosti)

Na temelju navedenog, neosporno je da ova odredba Sporazuma *de facto* i *de jure* sprječava, ograničava i kontroliše proizvodnju, tržište i tehnički razvitak i investicije, te predstavlja kršenje odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

III. Odredbu članka 3. točka 8. Sporazuma, u kojoj se navodi da Općina Travnik „...*obezbjedi uvjete, putem organa uprave nadležnog za komunalne djelatnosti, da se na svim novim objektima instalacije grijanja grade prema tehničkim normativima koji propisuje ove usluge, tj. gospodarskog subjekta Unis Energetika.*“

Navedena odredba obvezuje da u novoizgrađenim i budućim izgrađenim stambenim objektima u gradu Travnik sve instalacije za priključenje i isporuku toplotne energije se isključivo izgrađuju prema tehničkim normama isključivo urađenim od gospodarskog subjekta Unis Energetika, odnosno da se unaprijed takvi stambeni /poslovni objekti prilagođavaju isporukama toplotne energije samo za gospodarski subjekt Unis Energetika, što znači da se konkurenciji ograničava pravo i mogućnost slobodnog pristupa tržištu, a korisnicima slobodan izbor izvora opskrbe toplotnom energijom ili energentom, te na ovaj način tržište isporuke toplotne energije ostaje dugoročno zatvoreno za druge potencijalne konkurente i alternativne dobavljače.

Također, prema važećim propisima ovakvo propisivanje tehničkih normi za isporuku toplotne energije u nove poslovne/stambene objekte ne može biti u nadležnosti bilo kojeg gospodarskog subjekta, pogotovo ne gospodarskog subjekta Unis Energetika koji iskorištava svoj vladajući položaj, jer je ovo isključiva nadležnost organa/tijela certificiranih za ovu oblast, na temelju mjerodavnih zakona i propisa Federacije Bosne i Hercegovine, odnosno županija ili općinskih tijela.

Na temelju navedenog, neosporno je da ova odredba Sporazuma ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i kontrolu proizvodnje, tržišta i tehničkog razvitka, te predstavlja kršenje odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

IV. Odredbu članka 3. točka 5. Sporazuma, u kojoj se navodi da se Općina Travnik „...*obvezuje Odlukom o komunalnom redu propisati obvezu priključenja na daljinski sustav grijanja svih potrošača toplotne energije koji imaju status javne ustanove ili je državni kapital vladajući u strukturi kapitala (škole, bolnice i slično)*“.

Navedenom odredbom Općina Travnik se obvezuje da se sve javne ustanove u kojima je državni kapital vladajući u strukturi kapitala (npr. škole, bolnice i slično) obvezno *priključe na daljinski sustav grijanja gospodarskog subjekta Unis Energetika*, i to bez jasnih i transparentnih kriterija, kao i bez prava i obveze provođenja javnog postupka za utvrđivanje najpovoljnijeg ponude, a ova odredba isključivo pogoduje gospodarskom subjektu Unis Energetika, što za posljedicu ima zatvoreno tržište za potencijalnu konkurenciju ili alternativne energente, odnosno onemogućila je pravo i mogućnost slobodnog izbora načina ili vrste energenta za vlastito grijanje. Također, ova odredba je obvezala i javne ustanove, koje već imaju vlastitu (internu) proizvodnju i distribuciju toplotne energije, na priključenje na sustav toplotne energije gospodarskog subjekta Unis Energetika, te istima ova obveza stvara dodatne materijalne i finansijske troškove.

Navedeno potvrđuje da ova odredba Sporazuma ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i kontrolu tržišta, tehničkog razvitka ili ulaganja, te predstavlja kršenje odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

V. Odredbu članka 3. točka 13. Sporazuma, u kojoj se navodi da: „...*Općina Travnik se obvezuje da kroz izmjene i dopune Odluke o komunalnom redu zabrani deponovanje drva, uglja ili nekog drugog goriva na balkonima, stubištima, oko zgrada ili na zelenim površinama tamo gdje postoje instalacije gradske toplovodne mreže*“.

Ovom odredbom se zabranjuje skladištenje (na balkonu, stubištu, oko zgrada ili zelenih površina) alternativnih energenta za zagrijavanja stanova, *i to isključivo oko stambenih i poslovnih prostora gdje se nalaze toplotne instalacije gospodarskog subjekta Unis Energetika*. Neosporno je da ova odredba uvodi dodatne obveze i ograničenja građanima/potrošačima, a koje nisu niti stvarni predmet Sporazuma budući da je temeljni predmet Sporazuma isporuka toplotne energije potrošačima. Nametnute zabrane građanima/potrošačima isključivo pogoduju gospodarskom subjektu Unis Energetika, jer ova odredba Sporazuma ima za posljedicu ograničavanje prava slobodnog raspolaganja vlastitom imovinom, a cilj je zabrana slobodnog izbora alternativnog energenta koji će koristiti za zagrijavanje stambenog/poslovnog prostora (npr. drvo, uglj ili neko drugo gorivo).

Neosporno je da ovaj Sporazum ne može regulirati pitanje ekologije, uređenje prostora u gradskim naseljima, kao i zelenih površina u gradu Travniku, jer se ta oblast regulira od strane drugih mjerodavnih institucija i drugim propisima, a pogotovo što se ova odredba Sporazuma odnosi na urbani dio grada Travnika, a ne na čitavo područje grada Travnika.

Navedeno potvrđuje da ova odredba Sporazuma ima za cilj i posljedicu sprječavanje, ograničavanje i kontrolu tržišta, te predstavlja kršenje odredbi iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 1. i 2. izreke ovog Rješenja.

Također, da Sporazum ima spornih odredbi koje treba mijenjati potvrđuju i neke aktivnosti gospodarskog subjekta Unis Energetika i Općine Travnik, navedene u očitovanju na Zaključak i Zahtjev (podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14), npr. „*da je tokom siječnja 2014. godine Općinsko vijeće Travnik imenovalo povjerenstvo koja je imala zadatak da analizira postojeći Sporazum o grijanju i eventualno napravi izmjene, shodno uputama Općinskog vijeća, te da je napravljen prijedlog novog Sporazuma koji je upućen na razmatranje Općinskom vijeću*“, međutim nisu usvojene, te slijedom toga nisu konkretno analizirane od strane Konkurencijskog vijeća.

Radi neosporno utvrđenog zabranjenog konkurencijskog djelovanja u odredbama predmetnog Sporazuma, Konkurencijsko vijeće je nalažilo Općini Travnik i gospodarskom subjektu Unis Energetika, da odmah, a najkasnije u roku od 60 (šezdeset) dana od primitka ovoga Rješenja, usklade odredbe važećeg Sporazuma, sa Zakonom o konkurenciji, odnosno sa točkama 1. i 2. izreke ovoga Rješenja (kao i sve druge odredbe u navedenom pravnom akatu u kojima su ponavljaju utvrđene nezakonitosti), te da u ostavljenom roku dostave dokaze o izvršenju istih.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 3. izreke ovog Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da Podnositelj zahtjeva u postupku, sukladno odredbi članka 36. stavak (1) Zakona o konkurenciji, nije dokazao da Općina Travnik i gospodarski subjekt Unis Energetika odredbama predmetnog Sporazuma krše odredbe iz članka 4. stavak (1) točke a), c) i e) Zakona o konkurenciji, koje je naveo u Zahtjevu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 4. izreke ovoga Rješenja.

7.2. Zloupotreba vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika

Člankom 9. stavak (1) Zakona o konkurenciji je propisano da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na mjerodavnom tržištu roba ili usluga, kada se zbog svoje tržišne snage može ponašati u

značajnoj mjeri neovisno od stvarnih ili mogućih konkurenata, kupaca, potrošača ili dobavljača, uzimajući u obzir udjel tog gospodarskog subjekta na tržištu, udjel koji na tom tržištu imaju njegovi konkurenti, kao i pravne i druge zapreke za ulazak drugih gospodarskih subjekata na tržište.

Članak 9. stavak (2) Zakona o konkurenciji pretpostavlja da gospodarski subjekt ima vladajući položaj na tržištu roba ili usluga ako na mjerodavnom tržištu ima udjel veći od 40,0%.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da predmetni Sporazum daje isključivo pravo gospodarskom subjektu Unis Energetika, da proizvodi i isporučuje toplotnu energije na području grada Travnika, te je neosporan njegov vladajući položaj, zbog kojeg se može u značajnoj mjeri ponašati i djelovati neovisno od svojih kupaca i potrošača, ali kao takav ne predstavlja zabranjeno konkurencijsko djelovanje.

Zlouporeba vladajućeg položaja, sukladno odredbama članka 10. stavak (2) Zakona o konkurenciji, posebno se odnosi na:

- a) *izravno ili neizravno nametanje nelojalnih kupovnih i prodajnih cijena ili drugih trgovinskih uvjeta kojima se ograničava konkurencija;*
- b) *ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehničkog razvitka na štetu potrošača;*
- c) *primjenu različitih uvjeta za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim stranama, čime ih dovode u neravnopravan i nepovoljan konkurentski položaj;*
- d) *zaključivanje sporazuma kojima se uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi ili prema trgovinskom običaju nemaju veze s predmetom takvog sporazuma.*

I. Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je gospodarski subjekt Unis Energetika, na temelju odredbi predmetnog Sprazuma i tada važećeg Zakona o komunalnim djelatnostima SR BIH (članak 21. - vrši nadzor nad radom komunalnih preduzeća, određuje kvalitetu i standarde komunalne usluge, način obrazovanja cijena itd.) donio Pravilnik iz 2007. godine na koji je, prije njegovog usvajanja i provođenja od strane gospodarskog subjekta Unis Energetika, Općinsko vijeće Travnik dalo suglasnost, na 33. sjednici održanoj dana 25.10.2007. godine (dokaz - dostavio Podnositelj zahtjeva, aktom broj: 05-26-2-037-II/14).

Nakon toga, gospodarski subjekt Unis Energetika je predložio izmjene i dopune Pravilnika (u daljnjem tekstu: Pravilnik iz 2009. godine) na koji Općinsko vijeće Travnik, na sjednici održanoj dana 16.07.2009. godine, nije dalo suglasnost, jer isti ne ispunjava temeljna tehnička načela i standarde isporuke toplotne energije, te (na istoj sjednici) je donijelo sljedeći zaključak: „*da gospodarski subjekt Unis Energetika dostavi novi tekst prijedloga Pravilnika u roku od 30 dana*“; ali gospodarski subjekt Unis Energetika isti nije nikada dostavio Općinskom vijeću Travnik na davanje suglasnosti, što znači da je gospodarski subjekt Unis Energetika bez odobrenja/suglasnosti Općinskog vijeća Travnik primjenjivao u praksi odredbe Pravilnika iz 2009. godine (dokaz - dostavio Podnositelj zahtjeva - zapisnik sa predmetnog sastanka broj: 01-1-01-3-2-417/NPO-29/12 od dana 27.01.2012. godine – podnesak zaprimljen od Konkurencijskog vijeća pod brojem: 05-26-2-037-II/14).

Navedeno potvrđuje činjenica da Općinsko vijeće Travnik, odnosno Normativno-pravni odbor na sastanku održanom dana 16.07.2009. godine, nije dalo suglasnost na izmjene teksta članka 75. Pravilnika (opći i tehnički uvjeti) gospodarskog subjekta Unis Energetika *koji glasi „za svaki*

prostor u objektima zajedničkog stanovanja koji su priključeni na daljinski sustav grijanja obveza je plaćati naknadu za fiksni trošak proizvodnje i distribucije toplotne energije ...cijena fiksnog troška za pravne osobe je 64,22KM /kW, a za fizičke osobe iznosi 1/10 u KM /m2 od cijene za poslovne osobe u KM/kWh. U slučaju da je pomenuti prostor preuzimao vlasnik stana odnosno Korisnik dužan je platiti i trošak preuzete toplotne energije – varijabilni dio, izmjeren na mjeracu po cijeni 0,065KM /kWh. U slučaju da se usluga grijanja plaća 12 mjeseci u fiksnom iznosu na bazi prostora koji se grije onda u cijeni od 1,20 KM bez PDV je uključen fiksni i varijabilni dio ... Cijena toplotne energije za pravne osobe – proračunske korisnike Općine i Županije je u principu 2,608 KM /kW bez PDV. U slučaju da pravna osoba – proračunski korisnik posjeduje mjerilo cijena varijabilnog dijela je 0,1390 KM/kw..“

Također, na drugom sastanku, održanom dana 27.01.2012. godine, Normativno-pravni odbor Općinskog vijeća, naveo je da se „*pokušaju usuglasiti odredbe budućeg akta gospodarskog subjekta Unis Energetika na koji će Općinsko vijeće dati suglasnost.. da gospodarski subjekt Unis Energetika nema pravnog temelja za utuživanje po odredbama izmjenjenog akta Unis Energetika... koji se čak razlikuje u odnosu na akt na koji je Općinsko vijeće dalo suglasnost..“*

Međutim bez obzira na gore navedene zaključke, gospodarski subjekt Unis Energetika je nastavio donošenje provedbenih akata, budući da je ponovo samostalno i neutemeljeno donio Pravilnik iz 2013. godine, kao i Tarifni pravilnik 2013. godine bez konzultacija/suglasnosti Općinskog vijeća Travnik, iako odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima SBK neosporno utvrđuju određene nadležnost općinskog vijeća u djelatnosti isporuke toplotne energije (grijanja).

Naime, odredbama članka 5. stavak (1) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK je utvrđeno, „*da je djelatnost proizvodnja i isporuka toplote od posebnog društvenog interesa, što znači da je Općinsko vijeće Travnik obvezno dati suglasnost na opće i tehničke uvjete utvrđene u pravilniku gospodarskog subjekta Unis Energetika, a to neosporno potvrđuju i odredbe članka 10. stavak (1) točke e), f) i g), odredbe članka 11. st. (1) i (2), kao i odredbe članka 19. st. (1) i (3) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK.*

Odredbe članka 10. stavak (1) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, utvrđuju:

- ”
- e) da se cijene komunalnih usluga formiraju prema kalkulativnim parametrima koje će usvojiti općinsko vijeće, kojim se osigurava najmanje prosta reprodukcija u razdoblju od dvije godine;*
 - f) utvrditi normative rada i utroška materijalnih sredstava te omogućiti nadležnim organima njihovu kontrolu prema propisima koje će donijeti općinsko vijeće;*
 - g) primjenjivati tarifni sustav, koji će donijeti općinsko vijeće, koji će biti temelj za naplatu usluga..“*

Nadalje, odredbe članka 11. (nivo komunalnih usluga) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, utvrđuju:

- ”
- (1) Davatelj komunalnih usluga dužan je pružati usluge koje kvalitetom i standardom odgovaraju cijeni koju korisnik usluga plaća za njihovo pružanje.*
 - (2) Općinsko vijeće obvezno je utvrditi standarde te kvalitete i nivo komunalnih usluga usklađivati s cijenom.“*

Na kraju, i odredbe članka 19. (cijena komunalne usluge) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, utvrđuju:

”
(1) *Cijenu i način plaćanja komunalne usluge predlaže davatelj komunalne usluge, na temelju detaljne kalkulacije, sukladno odredbama čl. 10.,11. i 12. ovoga zakona.*

(3) *Odnos cijena komunalnih proizvoda i usluga individualne komunalne potrošnje za potrošače domaćinstva u stambenim objektima i stanovima i potrošače pravne osobe subjekte u poslovnim objektima i prostorima odredit će općinsko vijeće svojim propisom..“*

Na temelju navedenih odredbi čl. 10., 11. i 19. Zakona o komunalnim djelatnostima SBK Općinsko vijeće Travnik neosporno ima određene nadležnosti u definiranju cijena, odnosno u pripremanju normativa rada, kalkulativnih parametara, kontrole kvalitete i drugim pitanjima u mjerodavnim provedbenim propisima/pravilnicima, kao i davanja odgovarajućih suglasnosti gospodarskim subjektima koji pripremaju provedbene akte za pružanje komunalnih usluga, budući da se radi o *uslugama od općeg društvenog interesa*, što uključuje i djelatnosti proizvodnje i opskrbe toplotnom energijom, te se sve navedeno odnosi i na provedbene akte gospodarskog subjekta Unis Energetika. Međutim, gospodarski subjekt Unis Energetika u postupku donošenja svojih Pravilnika nije postupao sukladno navedenim propisima.

To znači da je gospodarski subjekt Unis Energetika, bez obzira na navedene odredbe Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, samostalno donio provedbene akte – Pravilnike, kojima je propisivao neutemeljene dodatne obveze i naknade potrošačima, što znači da je poduzeo odgovarajuća djelovanja na vlastitu inicijativu koja su imala za cilj i posljedicu zlouporabu svog vladajućeg položaja (omogućen na temelju predmetnog Sporazuma), odnosno uskraćivanje osnovnih prava korisnicima usluga na tržištu.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da u odredbama Pravilnika iz 2007. godine nema odredbi kojima se propisuje naknada, odnosno naplaćivanje fiksnog troška od isključenih potrošača sa sustava isporuke toplotne energije, međutim gospodarski subjekt Unis Energetika je u Pravilniku iz 2009. godine, nakon toga i u Pravilniku iz 2013. godine, kao i Tarifnom pravilniku 2013. godine (koje je samostalno usvojio bez provođenja propisane procedure utvrđene u odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima SRBIH, odnosno kasnije odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima SBK) neutemeljeno i neopravdano nametnuo novu naknadu (kategoriju) fikсни trošak, koji naplaćuje mjesečno/godišnje od pravnih i fizičkih osoba koja ne troše toplotnu energiju, odnosno koja su isključena iz sustava opskrbe toplotnom energijom.

Gospodarski subjekt Unis Energetika u očitovanju na Zaključak i Zahtjev (podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14) je naveo da je razlog za uvođenje naplate fiksnog troška „*održavanje sustava koje obuhvata amortizaciju, tekuće i preventivno održavanje, lične dohotke uposlenika, pristojbe i komunalne naknade..*“ ali je neutemeljeno da se ovako nezakonito utvrđeni fikсни trošak obračunava i naplaćuje od isključenih korisnika, jer nema pravno uporište u važećim propisima, jer su u odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima SBK isključivo *definirana prava i obveze davatelja i korisnika komunalne usluga, ali nema niti jedne odredbe koje propisuju određivanja posebnih materijalnih naknada za isključene potrošače, odnosno za one potrošače koji ne koriste više neku komunalnu uslugu*, što uključuje i isključenje potrošača od opskrbe toplotnom energijom.

Naime, odredbe članka 19. Zakona o komunalnim djelatnostima SBK utvrđuju da pojedinačna cijena komunalne usluge za pravne i fizičke osobe sadrže varijabilni i fikсни dio, što se odnosi i na određivanje cijene proizvodnje i opskrbe toplinskom energijom, i da se takva određena cijena

isključivo naplaćuje od korisnika usluga, te i ovo potvrđuje da nema odredbi u Zakonu o komunalnim djelatnostima SBK, koje utvrđuju da se dio cijene, odnosno fiksni dio, naplaćuje od isključenih potrošača sa sustava isporuke toplotne energije (ili su prisilno isključeni, prema članku 13. Zakona o komunalnim djelatnostima SBK).

Navedeno potvrđuje i članak 11. stavak (1) Zakona o komunalnim djelatnostima SBK, koji glasi *„Davatelj komunalnih usluga dužan je pružati usluge koje kvalitetom i standardom odgovaraju cijeni koju korisnik usluga plaća za njihovo pružanje“*, što znači da nekorisnici neke usluge ne mogu plaćati bilo kakvu novčanu naknadu.

Konkurencijsko vijeće je analiziralo odredbe Pravilnika iz 2013. godine, te utvrdilo:

- da je članom 23. propisano: *„...za vrijeme privremenog prestanka preuzimanja toplotne energije Korisnik je obvezan da plaća naknadu za fiksne troškove isporučitelju na ime angažirane priključne snage objekta u kW..“*.
- da je člankom 59. propisano: *„da su sve fizičke i pravne osobe koja pripadaju sustavu daljinskog grijanja i koja ne uzimaju energiju, a nalaze se u zgradama zajedničkog stanovanja, dužna plaćati pripadajuću naknadu za fiksni trošak održavanja sustava grijanja prema Tarifnom pravilniku..“*;
- da je člankom 63. propisano: *„...za Zajedničkog kupca (zgrade - kolektivnog smještaja) ako na kraju obračunske sezone grijanja naplata za cijeli period grejne sezone za kompletan objekt ne bude veća od 80,0% isporuka toplotne energije se obustavlja, dok se ne postigne naplata veća od 80,0%, ali se računi za fiksni trošak ispostavljaju redovno bez obzira što je objektu uskraćeno preuzimanje toplotne energije..“*

Primjer samovoljnog postupanja i zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika, kroz korištenje ove odredbe Pravilnika (a naglašavamo koji u postupku donošenja nije prošao propisanu proceduru konzultacija ili suglasnosti od Općinskog vijeća Travnik), je *isključenje kompletnog naselja u Travniku, naselja Meljanac* sa ukupno 271 stanom, jer 121 stan se isključio iz sustava isporuke toplotne energije, a 150 stanova nije, i isti su plaćali račune za grijanje, međutim gospodarski subjekt Unis Energetika je u tekstu Obavijesti o isključenju naselja, od dana 01.12.2015. godine, naveo da će primjeniti odredbe članka 63. Pravilnika iz 2013. godine, gdje se navodi da se: *„...računi za fiksni trošak ispostavljaju redovito bez obzira što je objektu uskraćeno preuzimanje toplotne energije..“* (dokaz podnesak Kluba potrošača SB zaprimljen pod brojem: 05-26-2-037-48-II/14).

- da je člankom 70. propisano: *„Fizičke osobe koje pripadaju sustavu tj. za koje je izgrađen sustav daljinskog grijanja, a ne troše toplotnu energiju, plaćaju fiksni dio u iznosu od 30,0% stvarnog troška grijanja..“*

Također, Konkurencijsko vijeće je analiziralo i ostale članove Pravilnika iz 2013. godine, u kojima se ponavljaju sporne odredbe gore navedene, kao i odredbe u svezi normativa i kalkulacije cijena, odnosno kalkulacije parametara, normativa i tarifnog sustava koji su u nadležnosti Općinskog vijeća, prema već navedenim odredbama čl. 10., 11. i 19. Zakona o komunalnim djelatnostima SBK.

Konkurencijsko vijeće je analiziralo odredbe Tarifnog pravilnika iz 2013. godine, te utvrdilo :

- da je člankom 4. propisano: „...da cijenu za isporučenu količinu toplotne energije preko mjerila čini fiksni i varijabilni dio, da naknadu za upravljanje i održavanje sustava čini fiksni dio, a da naknadu za privremeno odustajanje od preuzimanja toplotne energije čini fiksni trošak..“;
- da je člankom 26. propisano: „...da cijenu toplotne energije iz daljinskog sustava grijanja, fiksni dio i ostale naknade se određuju sukladno važećim propisima, politikom cijena i razvoja daljinskog sustava grijanja grada Travnika, koju donosi Distributer toplotne energije, odnosno gospodarski subjekt Unis Energetika..“;
- da je člankom 29. propisano: „... da je za svaki prostor u objektima zajedničkog stanovanja koji su priključeni na daljinski sustav grijanja obveza plaćati naknadu za fiksni trošak koji se odnosi na održavanje proizvodnih kapaciteta i distribucije toplotne enrgije, te trošak preuzete toplotne energije – varijabilni dio, u slučaju kada korisnik usluge preuzima toplotnu energiju..“;
- da je člankom 31. propisano: „...da svaki poslovni prostor i stan u objektu zajedničkog stanovanja koji se privremeno odvoji – isključi sa korištenja toplotne energije sa centralnog grijanja ili se kod ponovnog puštanja toplane u rad nije priključio na korištenje toplotne energije ne može osloboditi plaćanja godišnje naknade fiksnog troška definiranog u članku 29..“;
- da je člankom 34. propisano: „...svi Korisnici usluge koji su priključeni na sustav daljinskog grijanja iz toplane i imaju urednu opskrbu toplotnom energijom ne mogu imati alternativni izvor toplotne energije.“.

Navedene odredbe Pravilnika iz 2013. godine i Tarifnog pravilnika iz 2013. godine, pored ostalog, definiraju da su fizičke i pravne osobe, koje su isključene iz sustava isporuke toplotne energije (ili koji su prinudno isključeni), dužne plaćati naknadu za fiksni trošak, koji gospodarski subjekt Unis Energetika definira u svom očitovanju (podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14) na Zaključak i Zahtjev, odnosno kao: „naknadu za održavanje sustava grijanja koja obuhvata amortizaciju, tekuće i preventivno održavanje, lične dohotke uposlenika, pristojbe i komunalne naknade itd.“.

Nadalje, Konkurencijsko vijeće je analizom odredbi Pravilnika iz 2009. godine utvrdilo da je gospodarski subjekt Unis Energetika pravnim i fizičkim osobama koja ne troše toplotnu energiju (ili koji su prinudno isključeni) naplaćivao 40,0% od stvarne cijene grijanja korisnicima usluge, dok je u odredbama Pravilnika iz 2013. godine ovaj fiksni trošak iznosio 30,0% stvarne cijene grijanja, a da je isti smanjen na 25,0% prema Odluci o usvajanju cijene fiksnog dijela gospodarskog subjekta Unis Energetika, broj 96-7-N.O/13 od dana 05.07.2013. godine, te ove značajne razlike u visini fiksnog troška potvrđuju da je način obračuna istog paušalan, nejasan i neutemeljen, te je neosporno nametnuta obveza (pravnim i fizičkim osobama koje ne troše toplotnu energiju ili koji su prinudno isključeni).

Također, da se radi neutemeljenom i paušalnom obračunu fiksnog troška potvrđuje i gospodarski subjekt Unis Energetika na usmenoj raspravi (Zapisnik sa usmene rasprave -akt broj: 05-26-2-037-31-II/14), navodeći: „ako u jednoj zgradi od 30 stanova imamo deset stanova koji se griju, a ostali su se isključili, svi isključeni moraju plaćati fiksni trošak jer se zgrada i dalje zagrijava“, , kao i stav predstavnika gospodarskog subjekta Unis Energetika iznesen na zajedničkom sastanku članova Kolegija Općinskog vijeća Travnik: „...da ako je samo jedan stan priključen na sustav ispruke toplotne energije u nekoj zgradi, a ostali stanari nisu, svi moraju plaćati fiksni

trošak..“(Zapisnik navedenog sastanka broj: 01-1-01-3-3-382/14-3 od dana 01.12.2014. godine – podnesak zaprimljen od gospodarskog subjekta Unis Energetika pod brojem: 05-26-2-037-19-II/14), što je neutemeljeno i sa tehničkog stanovišta jer se troši znatno manje toplotne energije u zgradama gdje ima veći broj isključenih korisnika, u odnosu kada se zagrijavaju svi stanovi.

Nadalje, da se radi o neutemeljenom obračunu fiksnog troška potvrđuju i navodi gospodarskog subjekta Unis Energetika (očitanje na Zaključak, podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14): „*...da u slučaju isključenja fizičkih osoba u zgradama kolektivnog stanovanja u gradskom području Travnika susjedni stanovi griju isključeni stambeni prostor*“, i ako je tako „*u tom slučaju vlasnici /korisnici stanova koji su isključeni i koji se griju od susjednih stanova trebaju eventualno plaćati nakandu vlasnicima tih stanova, a ne gospodarskom subjektu Unis Energetika*“, što je naveo Podnositelj zahtjeva.

Nadalje, gospodarski subjekt Unis Energetika nije niti dostavio vještačenja (koja su navedena u očitovanju na Zaključak i Zahtjev), a koja navodno obrazlažu „*...način širenja toplotne energije iz stanova koji se zagrijavaju na stanove koji su isključeni, odnosno način grijanja od strane susjednih stanova*“, i obrazlažu „*širenje toplotne energije*“ na poslovne prostore pravnih osoba isključenih iz sustava opskrbe toplotne energije.“

Prema dostavljenim podacima (podnesak gospodarskog subjekta Unis Energetika broj: 05-26-2-037-45-II/14 i podnesak Kluba potrošača broj: 05-26-2-037-41-II/14) gospodarski subjekt Unis Energetika ima ukupno 964 isključena korisnika iz sustava toplotne energije - stambena prostora u zgradama od ukupno 2.759, što predstavlja 35,0% od ukupnog broja korisnika, te 295 isključenih poslovnih prostora od ukupno 423, što predstavlja 69,74%, te da je gospodarski subjekt Unis Energetika utužio kod nadležnog suda sve navedene radi neplaćanja fiksnog troška, te na temelju donesenih presuda ostvaruje značajan godišnji prihod, a pogotovo obzirom da se takve tužbe ponavljaju za svaku godinu (dokaz -Klub potrošača SB u podnesku broj: 05-26-2-037-41-II/14 u kome je navedeno „*...da se isključeni korisnici odnosno iste pravne i fizičke osobe već 4 godine utužuju za fiksni trošak*..“), dok na drugoj strani potrošači koji više ne preuzimaju toplotnu energiju i dalje konstantno pored plaćanja ovog spornog fiksnog troška (na temelju presuda suda), bez obzira što koriste jeftiniji alternativni načina zagrijavanja stanova i poslovnih prostora (npr. korištenjem električne energije i slično). Neosporno je da gospodarski subjekt Unis Energetika ovakvim nametanjem plaćanja fiksnog troška bivšim korisnicima, nastoji umanjiti broj potrošača koji se isključuju iz sustava isporuke toplotne energije.

Na temelju navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je gospodarski subjekt Unis Energetika zloupotrijebio svoj vladajući položaj na mjerodavnom tržištu, jer uvjetuje da druga strana prihvati dodatne obveze koje po svojoj prirodi nemaju sveze s takvim sporazumom, što predstavlja kršenje odredbi iz članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji.

II. Zloupotrijebu vladajućeg položaja potvrđuju i aktivnosti gospodarskog subjekta Unis Energetika dostavljanjem upozorenja - *Poziv građanima koji ne preuzimaju toplotnu energiju sa sustava daljinskog grijanja*, da imaju obvezu korištenja daljinskog sustava grijanja za zagrijavanje svojih stanova i da se ne dozvoljava uporaba bilo kojeg alternativnog izvora toplotne energije, a da su korisnici koji se ne priključe i ne koriste toplotnu energiju iz daljinskog sustava grijanja u obvezi da plaćaju troškove upravljanja i održavanja sustava grijanja do svojih stanova (fiksni trošak) koji je utvrđen Pravilnikom iz 2013. godine.

Nadalje, gospodarski subjekt Unis Energetika je, dana 11.11.2013. godine izdao *Obavijest vlasnicima poslovnih prostora koji se nalaze u zgradama kolektivnog stanovanja u Travniku* da će od dana 01.01.2014. godine početi sa fakturiranjem fiksnog troška svim korisnicima poslovnih

prostora u zgradama kolektivnog stanovanja *koji ne preuzimaju toplotnu energiju sa dajinskog sustava grijanja* gospodarskog subjekta Unis Energetika, shodno odredbama članka 2. stavak 2. i članka 3. stavak 1. Sporazuma, odredbama čl. 182. i 185. Odluke o komunalnom redu, te odredbe čl. 22., 25., 29., 31. i 33. Pravilnika iz 2013. godine (identično je bilo regulisano i odredbama Pravilnika iz 2009. godine) u kome je, pored ostalog, utvrđeno da svi vlasnici poslovnih prostora koji se nalaze u zgradama kolektivnog stanovanja moraju da koriste toplotnu energiju iz daljinskog sustava grijanja.

Navedena odredba obvezuje sve pravne i fizičke osobe da se moraju priključiti na sustav daljinskog grijanja gospodarskog subjekta Unis Energetika, a to znači da nemaju pravo niti mogućnost slobodnog izbora, što uključuje mogućnost i izbor alternativnog načina grijanja poslovnih prostora.

Na temelju navedenog, gospodarski subjekt Unis Energetika je zloupotrijebio vladajući položaj jer ograničava proizvodnju, tržište ili tehnički razvitak na štetu potrošača, što predstavlja kršenje odredbi iz članka 10. stavak (2) točka b) Zakona o konkurenciji.

III. Bez obzira što je *de facto* ovim Rješenjem utvrđeno da je naplata fiksnog troška nezakonita, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo, pored toga, da gospodarski subjekt Unis Energetika čak naplaćuje fiksni trošak pravnim osobama koja nisu nikada bila u sustavu isporuke toplotne energije, što potvrđuju i pravne osobe smještene u poslovnoj zgradi Bosanska – Dom armije b.b. Lamela, Travnik.

Pored navedenog, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekt Unis Energetika pravi selekciju čak pri utuživanju jer u konkretnom slučaju tuži samo odvjetnika Adisa Ribića radi duga za fiksni trošak (dokaz - Podnositelj zahtjeva dostavio podneskom broj: 05-26-2-037-2-II/14), a na istoj adresi se nalaze i uredi odvjetnika (...)** i doktora (...)**, koji nisu utuženi od strane gospodarskog subjekta Unis Energetika, iako i navedene pravne osobe ne plaćaju fiksni trošak. U odgovoru na ove navode gospodarski subjekt Unis Energetika je naveo (podnesak broj: 05-26-2-037-2-II/14); „*da je utuživanje pojedinih poslovnih osoba poslovna politika preduzeća.*“

Navedeno potvrđuje da je gospodarski subjekt Unis Energetika zloupotrijebio vladajući položaj jer primjenjuje različite uvjete za istu ili sličnu vrstu poslova s ostalim strankama, odnosno druge strane uvjetuje da prihvate dodatne obveze, što predstavlja kršenje odredbi iz članka 10. stavak (2) točke c) i d) Zakona o konkurenciji.

IV. Bez obzira što je, *de facto*, ovim Rješenjem utvrđeno da je naplata fiksnog troška nezakonita, Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da gospodarski subjekt Unis Energetika i pri naplati fiksnog troška pravi razliku između korisnika isključenih sa sustava isporuke toplotne energije, koji se nalaze u zgradama kolektivnog smještaja i korisnika koji se nalaze u individualnim objektima, što je u suprotnosti s odredbama Pravilnika iz 2013. godine, jer se u članku 4. propisuje: „*...neposredni korisnik toplotne energije u smislu ovih općih odredbi je: - vlasnik stana u zgradi kolektivnog stanovanja; - nositelj stanarskog prava u zgradi kolektivnog stanovanja; - građani vlasnici objekata u cjelini (individualni objekti)...*“

Navedeno potvrđuje i stav gospodarskog subjekta Unis Energetika na usmenoj raspravi (Zapisnik s usmene rasprave - akt broj: 05-26-2-037-31-II/14), navodeći da: „*...privatni samostojeći objekti koji su isključeni iz sustava isporuke toplotne energije i ne plaćaju fiksni trošak....*“

Također, neosporno je utvrđeno da se samo u urbanom dijelu grada Travnika isključivo mora koristiti sustav opskrbe toplotnom energijom gospodarskog subjekta Unis Energetika i nema

mogućnosti alternativnih izvora (grijanje plinom ili električnom energijom itd), dok u ostalim dijelovima grada/općine Travnik je dozvoljeno grijanje po slobodnom izboru, odnosno pravne i fizičke osobe mogu slobodno birati način grijanja, što potvrđuje da postoji različit i diskriminirajući odnos za urbani dio grada Travnik.

Na temelju navedenog, gospodarski subjekt Unis Energetika je zloupotrijebio vladajući položaj, jer se primjenjuju različiti uvjeti za istu ili sličnu transakciju s ostalim stranama, što predstavlja kršenje odredbe iz članka 10. stavak (2) točka c) Zakona o konkurenciji.

V. Konkurencijsko vijeće je analiziralo odredbe tipskih Ugovora o isporuci i korištenju toplotne energije (u daljnjem tekstu: Ugovor) gospodarskog subjekta Unis Energetika, a posebno:

- članak 5. koji utvrđuje: *„da se korisnik usluge ne može izdvojiti iz toplifikacionog sustava bez suglasnosti davatelja usluge, a ko se izdvoji dužan je ubuduće redovito plaćati fiksne troškove sukladno sa Tarifnim pravilnikom..“*;
- članak 10. koji utvrđuje: *„ugovorne strane su suglasne da korekciju cijena utvrđuje Davatelj usluge uz suglasnost organa uprave poduzeća Unis energetika d.o.o. Sarajevo. Kriteriji za utvrđivanje promjene cijene su utvrđeni Tarifnim pravilnikom za isporuku toplotne energije.,“* , i u suprotnosti je sa odredbama članka 19. st. (1) i (3), odnosno čl. 10. i 11. Zakona o komunalnim djelatnostima Srednjobosanske županije;
- članak 16. koji utvrđuje: *„...da je u slučaju privremenog isključenja iz sustava centralnog grijanja korisnik usluge obavezan da plaća fiksni trošak..“*;
- članak 22. koji utvrđuje *„...da se zaključuje na neodređeno vrijeme koji korisnik usluge ne može raskinuti, dok istovremeno davatelj usluge može jednostrano raskinuti isti ..“* nije zasnovan na načelima ravnopravnosti, jer gospodarski subjekt Unis Energetika ima vladajući položaj, te radi toga ima i posebna prava i odgovornost da osigura jednaka prava i odgovornosti i korisniku usluge na mjerodavnom tržištu.

Kao što je već navedeno, neutemeljeno je da gospodarski subjekt Unis Energetika *donosi odredbe u kojima obavezuje građane na plaćanje fiksnog troška*, jer davatelj usluge, isključivo *može tražiti plaćanje naknade (cijene) samo za uslugu koja je predmet Ugovora o isporuci toplotne energije*, te naprijed navedeno predstavlja neutemeljeno nametanje dodatne obaveze ili naknade.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je gospodarski subjekt Unis Energetika posebno odredbama čl. 5.,10.,16. i 22. (kao i drugim odredbama koje se odnose na navedena pitanja i način formiranja cijena) Ugovora zloupotrijebio vladajući položaj, prema odredbama Zakona o konkurenciji, jer uvjetuje potrošače da prihvate dodatne uvjete koje prema trgovinskom običaju nemaju sveze s predmetom takvog Ugovora, što predstavlja kršenje odredbi iz članka 10. stavak (2) točka d) Zakona o konkurenciji.

Također, nisu točni navodi i dokazi gospodarskog subjekta Unis Energetika (dostavio i račune gospodarskog subjekta KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo, podnesak broj: 05-26-2-037-19-II/14) da gospodarski subjekt KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo naplaćuje fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja iz opskrbe vode, jer je Konkurencijsko vijeće na temelju dostavljenih podataka od gospodarskih subjekata koji također obavljaju komunalne usluge od javnog interesa, prije svega gospodarskog subjekta KJKP Vodovod i kanalizacija d.o.o. Sarajevo (kao i gospodarskog subjekta JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine d.d. Sarajevo i

privrednog subjekta KJKP Sarajevogas d.o.o. Sarajevo), utvrdilo da ne naplaćuje fiksni trošak korisnicima nakon isključivanja sa mreže opskrbe vodom (odnosno sa mreže opskrbe električnom energijom, odnosno zemnim plinom).

Konkurencijsko vijeće je, unaprijed u svim navedenim pravnim aktima (predmetni Pravilnici, Ugovori) i aktivnostima gospodarskog subjekta Unis Energetika (razne Obavijesti i upozorenja na plaćanje fiksnog troška dostavljene fizičkim ili pravnim osobama), *de facto i de jure*, utvrdilo veliki broj zlouporaba vladajućeg položaja koje za posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje i narušavanje konkurencije na mjerodavnom tržištu, kao i izravne negativne učinke na konkurenciju, te na životni standard potrošača i poslovanje poslovnih subjekta.

Konkurencijsko vijeće je analiziralo i odluke o ocjeni zakonitosti naplate fiksnog troška koje je donio Ustavni sud Republike Srpske, i to slijedeće odluke: Odluka broj: U-15/10 od dana 22.06.2011. godine, Odluka broj: U-32/11 od dana 31.10.2012. godine i Odluka broj: U-42/08 od dana 19.02.2010. godine, u kojima je jasno obrazloženo da toplane u Republici Srpskoj nemaju pravo naplaćivati fiksni trošak jer ne postoji kategorija „pasivni potrošač“, te da je takva praksa suprotna odredbama Zakona o komunalnim djelatnostima i Zakona o lokalnoj samoupravi Republike Srpske, kao i odredbama Ustava Republike Srpske.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 6. i 7. izreke ovog Rješenja.

Radi neosporno utvrđene zlouporabe vladajućeg položaja gospodarskog subjekta Unis Energetika, Konkurencijsko vijeće je naložilo gospodarskom subjektu Unis Energetika da u vremenskom roku od 60 (šezdeset) dana od primitka ovog Rješenja uskladi sve odredbe Pravilnika iz 2013. godine, kao odredbe Tarifnog pravilnika iz 2013. godine, te sve odredbe tipskih Ugovora, iz točke 6. ovog Rješenja (kao i sve druge odredbe u navedenim pravnim aktima se ponavljaju utvrđena kršenja) sa Zakonom o konkurenciji i iste dostavi Konkurencijskom vijeću.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 8. izreke ovoga Rješenja.

Konkurencijsko vijeće je ocijenilo da Podnositelj zahtjeva tijekom postupka, u smislu odredbe članka 36. stavak (1) Zakona o konkurenciji, nije dokazao da gospodarski subjekt Unis Energetika krši odredbe iz članka 10. stavak (2) točka a) Zakona o konkurenciji, koje je naveo u Zahtjevu.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točki 10. izreke ovoga Rješenja.

7.3. Ostale utvrđene činjenice u postupku

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je Udruga potrošača SB pravna osoba registrirana za djelovanje na zaštiti potrošača na području Srednjobosanske županije (Rješenju o osnivanju broj: 04-05-7/2010 od dana 25.01.2010. godine), te da je sukladno odredbama članka 27. stavak (3) točka c) Zakona o konkurenciji pokrenut i predmetni postupak, i odbacilo je navode gospodarskog subjekta Unis Energetika o osporavanju prava za podnošenje Zahtjeva.

Odredbe članka 2. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji primjenjuju se i na tijela državne uprave i lokalne samouprave, kada posredno ili neposredno sudjeluju ili utječu na tržište, odnosno kada svojim djelovanjem vrše sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišne konkurencije na tržištu, te temeljem istih nisu točni navodi privrednog subjekta Unis Energetika i Općine Travnik

izneseni u očitovanju na Zahtjev i Zaključak (kao i navodi ponovo izneseni na usmenoj raspravi Zapisnik - akt broj: 05-26-2-037-31-II/14) da Općina Travnik nije gospodarski subjekt i da se slijedom toga ne mogu primjenjivati odredbe Zakona o konkurenciji, zbog čega je Konkurencijsko vijeće odbacilo navode gospodarskog subjekta Unis Energetika i Općine Travnik o nenadležnosti.

Nadalje, Konkurencijsko vijeće je odbacilo navode Općine Travnik, da zaključeni Sporazum ispunjava uvjete iz članka 4. točka (3) Zakona o konkurenciji, te uvjete za primjenu odredbe članka 4. Odluke o skupnom izuzeću sporazuma između gospodarskih subjekata koji djeluju na različitim razinama proizvodnje odnosno distribucije, kao aposolutno neutemeljene, obzirom da predmetni Sporazum ne ispunjava uvjete iz članka 4. stavak (3) točke a) i b) Zakona o konkurenciji, jer isti ne doprinosi unaprjeđenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga unutar Bosne i Hercegovine, ili promociji tehničkog i ekonomskog razvitka, pri čemu potrošačima omogućavaju pravedan udjel koristi koja iz njih proizilazi, a koji:

- a) nameću samo ograničenja neophodna za postizanje ciljeva;
- b) ne omogućavaju isključivanje konkurencije u bitnom dijelu predmetnih proizvoda ili usluga.

Također, predmetni Sporazum ne ispunjava uvjete o izuzeću, iz članka 4. stavak (3) Zakona o konkurenciji, jer isti ne doprinosi unaprjeđenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga budući da je isti zaključen na 30 godina.

Nadalje, predmetni Sporazum ne ispunjava uvjete iz članka 4. stavak (3) Zakona o konkurenciji u vezi skupnih izuzeća koja ne treba podnositi na ocjenu Konkurencijskom vijeću, budući da je člankom 7. Zakona o konkurenciji precizno utvrđeno na koje vrste sporazuma se to izuzeće odnosi.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da se presuda Općinskog suda u Travniku, broj: 51 0 Mal 086581 14 Mal od dana 26.06.2015. godine i presuda Županijskog suda Novi Travnik, broj: 51 Mal 055006 12 GŽ od dana 26.06.2013. godine, odnose na ocjenu odredbi Sporazuma i plaćanja usluga isporuke toplotne energije, uključujući i fiksnog troška u smislu odredbi Zakona o obligacionim odnosima, a Rješenje Vrhovnog suda BiH, broj: 51 0 Mal 054703 13 Rev od dana 01.04.2014. godine i Odluka o dopustivosti Ustavnog suda FBiH, broj: AP-4497/13 od dana 06.10.2014. godine se odnose na dopustivost podnošenja apelacije od strane građana, te nisu mjerodavna za ovaj postupak, uzimajući u obzir da je Konkurencijsko vijeće sukladno odredbama Zakona o konkurenciji isključivo nadležno za utvrđivanje zabranjenog konkurencijskog djelovanja u Bosni i Hercegovini.

Konkurencijsko vijeće u postupku nije razmatralo navode Podnosioca zahtjeva koji nisu mjerodavni za predmetni postupak (npr. odredbe Zakona o obligacionim odnosima), opravdanost tužbi i kampanje pojedinih stranaka protiv gospodarskog subjekta Unis Energetika, itd.

8. Novčana kazna

U smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako zaključiti zabranjeni sporazum na način propisan odredbama članka 4. Zakona o konkurenciji.

Također, u smislu članka 48. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, novčanom kaznom u iznosu najviše do 10,0% vrijednosti ukupnog godišnjeg prihoda gospodarskog subjekta, iz godine koja je prethodila godini u kojoj je nastupila povreda zakona, kaznit će se gospodarski subjekt, ako je zlorabio vladajući položaj na način propisan odredbama članka 10. Zakona o konkurenciji.

Konkurencijsko vijeće je prilikom izricanja visine novčane kazne uzelo u obzir namjeru te duljinu trajanja povrede Zakona o konkurenciji, kao i posljedice koje je ista imala na tržišnu konkurenciju, u smislu članka 52. Zakona o konkurenciji.

Prilikom određivanja visine novčane kazne Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da je narušavanje slobodne tržišne konkurencije na mjerodavnom tržištu zaključivanjem zabranjenog sporazuma i zlorabom vladajućeg položaja imalo negativan učinak na mjerodavno tržište od 2006. godine do danas, što je, pored ostalog, imalo iza posljedicu ograničavanje tehničkog razvitka i investicija na mjerodavnom tržištu.

Polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je Općina Travnik zaključila zabranjeni sporazum, i time prekršila odredbe članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji izrečena je novčana kazna u iznosu 25.000,00 KM (dvadesetpettisuća KM), što predstavlja 0,31% proračuna iz 2013. godine koji je iznosi 7.984.442,00 KM.

Nadalje, polazeći od nesporno utvrđene činjenice da je gospodarski subjekt Unis Energetika zaključio zabranjeni sporazum, iz članka 4. stavak (1) točka b) Zakona o konkurenciji, u smislu članka 48. stavak (1) točka a) Zakona o konkurenciji izrečena je novčana kazna u iznosu 21.000,00 KM (dvadesetjednatisuća KM), što predstavlja 0,41% ostvarenog prihoda iz 2013. godine koji iznosi (..)** KM, i da je zlorabio vladajući položaj, iz članka 10. stavak (2) točke b), c) i d) Zakona o konkurenciji, u smislu članka 48. stavak (1) točke b) Zakona o konkurenciji, izrečena je novčana kazna u iznosu 41.000,00 KM (četrdesetjednatisuća KM), što predstavlja 0,81% ostvarenog prihoda iz 2013. godine, te ukupna novčana kazna iznosi 62.000,00 KM (šezdesetdvjetisuće KM).

S obzirom na visinu izrečene novčane kazne, Konkurencijsko vijeće nije imalo prvenstveno za cilj kažnjavanje isključivo radi kršenja Zakona o konkurenciji, već da upozori Općinu Travnik i gospodarski subjekt Unis Energetika na obvezu poštovanja pravila tržišne konkurencije utvrđenih odredbama Zakona o konkurenciji.

U slučaju da se izrečena novčana kazna ne uplati u utvrđenom roku ista će se naplatiti prisilnim putem, u smislu članka 47. Zakona o konkurenciji, uz obračunavanje zatezne kamate za vrijeme prekoračenja roka, prema važećim propisima Bosne i Hercegovine.

Imajući u vidu navedeno Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 5., 9. i 11. izreke ovog Rješenja.

9. Troškovi postupka

Člankom 105. stavak 1. Zakona o upravnom postupku je propisano da u pravilu svaka stranka snosi svoje troškove postupka (uključuju i troškove za pravno zastupanje), a člankom 105. stavak 2. istog Zakona je propisano da kada u postupku sudjeluju dvije ili više stranaka sa suprotnim interesima, stranka koja je izazvala postupak, a na čiju je štetu postupak okončan, dužna je protivnoj stranci nadoknaditi opravdane troškove koji su nastali u postupku.

Stranke u postupku, u zakonom previđenom roku, su podnijele zahtjev za naknadu troškova postupka, odnosno opunomoćnik gospodarskog subjekta Unis Energetika je dostavio troškovnik u iznosu od 1.230,00 KM, podneskom broj: 05-26-2-037-32-II/14 dana 05.10.2015. godine, dok je opunomoćnik Kluba potrošača SB dostavio troškovnik u iznosu od 3.574,20 KM, dana 05.10.2015. godine podneskom broj: 05-26-2-037-33-II/14.

Konkurencijsko vijeće je utvrdilo da odvjetnik Adis Ribić, opunomoćenik Udruge potrošača SB ima pravo na naknadu troškova postupka u iznosu od 1.000,00 KM, za iznos uplaćene administrativne pristojbe, sukladno članku 2. Tarifni broj 106. stavak (1) točka f) i 1.000,00 KM za iznos uplaćene administrativne pristojbe, sukladno članku 2. Tarifni broj 106. stavak (1) točka e) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem.

Nadalje, priznaju se troškovi odvjetniku Adis Ribiću, opunomoćeniku Udruge potrošača SB, sukladno odredbama članka 18. točke 1. i 5. Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika („Službene novine Federacije BiH, br. 22/04 i 24/04) u iznosu 1.260,00 KM (za sastavljanje Zahtjeva, zastupanje na ročištu na dan 23.09.2015. godine i na dan 01.10.2015. godine), odnosno ukupno 1.374,20 KM sa porezom na dodatnu vrijednost (PDV), kao i trošak putovanja Travnik - Sarajevo u iznosu od 100,00 KM, te ukupan trošak postupka iznosi 3.574,20 KM.

Konkurencijsko vijeće je odbilo zahtjev gospodarskog subjekta Unis Energetika za naknadu troškova postupka u novčanom iznosu od 1.230,00 KM, budući da je navedeni postupak gospodarski subjekt Unis Energetika izazvao svojim postupanjem i djelovanjem i da je završen na njegovu štetu, te nema pravo na nadoknadu troškova postupka, u smislu Zakona o upravnom postupku.

Općina Travnik nije dostavila zahtjev za nadoknadom troškova postupka.

Imajući u vidu navedeno, Konkurencijsko vijeće je odlučilo kao u točkama 12. i 13. izreke ovog Rješenja.

10. Administrativna pristojba

Podnositelj zahtjeva na ovo Rješenje, sukladno odredbi članka 2. stavak (1) tarifni broj 107. točka f) Odluke o visini administrativnih pristojbi u svezi sa procesnim radnjama pred Konkurencijskim vijećem („Službeni glasnik BiH“, br. 30/06 i 18/11) je dužan platiti administrativnu pristojbu u iznosu od 1.500,00 KM u korist Proračuna institucija Bosne i Hercegovine.

11. Pouka o pravnom lijeku

Protiv ovog Rješenja nije dozvoljen priziv.

Nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor pred Sudom Bosne i Hercegovine u roku od 30 dana od dana primitka, odnosno objavljivanja ovog Rješenja.

Predsjednica

mr. Arijana Regoda-Dražić